

» www.rsyd.dk

Årsrapport 2021

Ledelses- og regnskabsberetning

Årsrapport 2021
– ledelses- og regnskabsberetning

Indholdsfortegnelse

Ledelsesberetning	3
Beretninger	
Sundhed	
- Generelt	16
- Sygehuse m.v.	24
- Sygesikring	34
Social og Specialundervisning	37
Regional Udvikling	43

Ledelsesberetning

Ledelsesberetning

2021: Endnu et ekstraordinært år i coronaens tegn

Den fortsatte pandemi har i sagens natur påvirket driftsvilkårene i 2021 gennemgribende på utroligt mange felter og planer. Ud over direkte relaterede merudgifter drejer det sig bl.a. om mindre aktivitet som følge af udskudte undersøgelser og behandlinger m.v. Men også indirekte har COVID-19 fx betydet, at planlagte aktiviteter og nye initiativer er blevet forsinket eller har måttet udskydes til 2022. Oven i kommer så virkninger af sygeplejerskestrejken.

Også det "ordinære" 2021-resultat er derfor ekstraordinært. Umiddelbare – og vanlige – sammenligninger i forhold til budget og/eller tidligere års regnskabsresultater er derfor vanskelige.

Positivt driftsresultat

De samlede driftsomkostninger er på 27.259,1 mio. kr. Finansieringen udgør i alt 28.141,4 mio. kr.

Regionernes budgetter og regnskaber opstilles efter omkostningsbaserede principper. Med i en vurdering af driftsresultaterne hører derfor, at der heri indgår *beregnete* omkostninger – fx afskrivninger og hensættelser – som ikke repræsenterer et træk på likviditeten her og nu. Omvendt skal finansieringen vedr. Sundhed og Regional Udvikling alene dække *udgifterne* – og altså ikke beregnede omkostninger – *til både drift og anlæg*, svarende til likviditetstrækket i året.

For Social og Specialundervisning samt Regional Udvikling gælder desuden, at resultaterne skal vurderes i sammenhæng med tidligere års resultater, da de to områder over tid skal være i økonomisk balance.

Regionens virksomhed omfatter tre hovedområder:

- Sundhed
- Social og Specialundervisning
- Regional Udvikling.

hver med sin særskilte finansiering.

Sundhed finansieres af bloktilskud fra staten samt resultatafhængigt bidrag fra staten og aktivitetsafhængige bidrag fra kommunerne. Regional Udvikling finansieres af bloktilskud fra staten og udviklingsbidrag fra kommunerne. Social og Specialundervisning finansieres via takstbetaling fra kommunerne.

Der er tale om tre adskilte kasser. Finansiering til ét område må ikke bruges til andet formål. Der kan altså ikke prioriteres på tværs af de tre områder.

I resultaterne for de tre områder indgår deres respektive andele af Fælles formål og administration samt Renter. Omkostningerne til Fælles formål og administration er godt 8 mio. kr. lavere end budgetteret. Renteudgifterne udviser et merforbrug på 79 mio. kr., først og fremmest på grund af kurstab.

Som udgangspunkt vil mer-/mindreforbrug blive genbevilget i 2022.

Budget- og aftaleoverholdelse

De årlige økonomiaftaler med regeringen angiver de ydre rammer og vilkår for regionernes virksomhed.

Aftalerne fastlægger bl.a. udgiftslofter for Sundhed hhv. Regional Udvikling. Regionerne har i budgetterne i alle år siden 2007 overholdt aftalerne.

Alle tre hovedområder har fra starten været omfattet af krav om balance, så finansieringen over tid skal være lig med eller større end omkostningerne.

Regionens økonomiske planlægning samt løbende opfølgning og styring har fokus på såvel budget- som aftaleoverholdelse.

Budgetloven

Med budgetloven videreføres de to udgiftslofter for Sundhed og Regional Udvikling. Samtlige driftsudgifter på de to områder, ekskl. renter, er omfattet af lofterne, som gælder for de fem regioner under ét.

Samtidig er – formelt – introduceret fireårige udgiftslofter. Dog indebærer det ikke længere planlægningshorisont for regionerne i praksis, da råderum i de samlede offentlige udgifter i overslagsårene er del af den statslige ramme. Tværtimod opgøres overholdelse af udgiftslofterne i et étårigt perspektiv, understøttet af sanktioner. Mindreforbrug i forhold til driftsloftet ét år gør det altså ikke muligt at afholde merudgifter i

Ledelsesberetning

efterfølgende år med henvisning til tidsforskydninger eller opsparing. Desuden anskues udgiftslofterne for drift og anlæg hver for sig. Det er altså heller ikke muligt at overføre et evt. råderum på driften til anlæg.

Udjævning af udsving i udgifterne mellem år

Med budgetloven udgør udsving i overførsler til hhv. fra det enkelte år derfor en styringsmæssig udfordring. Muligheden for at håndtere udsving/periodisering af udgifter over år, fx som følge af forsinkelse i planlagte aktiviteter, og altså overføre mindre-/merforbrug er imidlertid helt central for at fastholde hensigtsmæssig økonomisk adfærd på alle niveauer i regionen.

Regionen fastholder derfor overførselsadgangen; på Sundhed dog således, at genbevillinger vedr. driften ud over 1 pct. af nettobudgettet skal begrundes konkret og tidspunkt for anvendelse heraf aftales.

Grundet størrelsen af den samlede økonomi på sundhedsområdet svarer tilfældige udsving eller periodeforskydninger på +/- 1 pct. til +/- 250 mio. kr., som altså skal håndteres inden for udgiftsloftet i det enkelte år.

Enkelte, store udgiftsposter budgetteres ud fra et stabilitets-/forsigtighedsprincip. Det gælder fx behandling på fremmede sygehuse, hvor den faktiske udgiftsudvikling er vanskelig at forudsige og styre.

Formålet er at have et "værn" mod uforudsete, negative udgiftsudsving i året såvel til konkrete formål som bredere i forhold til det samlede sundhedsområde, herunder sygehusmedicin og medicintilskud. Som led i den løbende opfølgning og styring skal "værnet" minimere risikoen for, at regionsrådet i budgetåret skulle blive nødsaget til at iværksætte "stop-go"-initiativer for at overholde udgiftsloftet.

Også andre tiltag sigter på at udjævne udsving i udgifterne såvel i året som mellem år i forhold til vanskeligt styrbare udgiftsområder.

Fx er etableret en intern forsikringsordning vedr. patientskadeerstatninger for at give større budgetsikkerhed, da indbetalingen hertil i året dermed ligger fast. Budgetsikkerheden er også øget via en indbetalt "forsikudspræmie". En uforudset stigning i et enkelt år kan dermed håndteres uden ekstraordinær præmieindbetaling. På tilsvarende vis er pensionsforpligtelsen ad flere omgange genforsikret for grupper af tjenestemænd for at dæmpe stigningen i udgifterne hertil fremadrettet.

Ligeledes er indfriet leasingforpligtelser vedr. medicoteknisk apparatur m.v.

Som modtræk mod de forsinkelser, som overførsler repræsenterer i forhold til udgiftsloftet i det enkelte år, arbejdes aktivt med at fremrykke planlagte og budgetterede initiativer. Det gælder fx indkøb af medicin og lægelige artikler, anskaffelser samt renoveringer og vedligehold, energioptimering og klimatilpasning m.v.

Tilsvarende søges midlertidige råderum i det enkelte år i videst muligt omfang anvendt til at konsolidere regionens samlede økonomi – drift og anlæg – i såvel det kommende som efterfølgende år.

Siden 2018 har denne konsolideringstilgang til regionens flerårige, økonomiske planlægning og styring desuden haft et mere strategisk sigte. Indflytning på og ibrugtagning af Nyt OUH er således forbundet med betydelige engangsudgifter på over 500 mio. kr. til fx selve flytningen, dobbeltdrift på to matrikler i en periode m.v., hvilket skal håndteres inden for regionens udgiftsloft de(t) pågældende år. For at kunne håndtere dette er det derfor nødvendigt at ændre periodiseringen af forbruget på centrale rammer m.v. Den kommende flytning medfører derfor behov for at fremrykke andre udgifter til perioden 2019-2024 for på den måde at "spare op", så der er økonomisk råderum til flytterelaterede udgifter m.v. i årene efter.

Fortsat aftaleoverholdelse

Resultatet for Sundhed ligger 232 mio. kr. under regionens andel af det aftalte udgiftsloft for 2021, svarende til 0,9 pct., når der korrigeres for afholdte COVID-19 relaterede merudgifter på 613 mio. kr.

Resultatet for Regional Udvikling svarer til regionens andel af det aftalte udgiftsloft.

Højt investeringsniveau

Anlægsudgifterne er på i alt 1.858,8 mio. kr. brutto, hvoraf de to kvalitetsfondsbyggerier alene tegner sig for 1.205 mio. Herudover er medicoteknisk apparatur m.v. for ca. 350 mio. kr. anskaffet via leasing.

Store igangværende byggeprojekter

Regionen har fået støtte fra den statslige kvalitetsfond til tre byggerier (beløb i 2009-niveau):

Ledelsesberetning

- Udbygning/modernisering af Kolding Sygehus: Afsluttet i 2017 inden for den meddelte ramme på 912 mio. kr.
- Udbygning af Aabenraa Sygehus: Ventes afsluttet med en meget begrænset overskridelse på 0,9 pct. i forhold til den meddelte ramme på 1.264 mio. kr.
- Nyt OUH: Ventes afsluttet i 2024 inden for den meddelte ramme på 6.444 mio. kr.

Støtten fra kvalitetsfonden udgør ca. 60 pct., mens regionen selv finansierer resten, heraf 12,5 pct. via lån.

Det fjerde akutsygehus – i Esbjerg – fik ikke støtte og finansieres derfor af regionens egne anlægsmidler. Det gjaldt også ombygning af den del af Kolding Sygehus, som ikke var del af kvalitetsfondsbyggeriet.

Uagtet kvalitetsfondsbyggeriernes størrelse omfatter de kun en del af regionens samlede bygningsmasse og kan ikke stå alene. Som supplement til de fire store akutsygehuse omdannes sygehusene i Vejle, Svendborg og Sønderborg derfor parallelt hermed til specialsygehuse.

Heller ikke projekter på psykiatriområdet opnåede støtte fra kvalitetsfonden. Regionsrådet besluttede derfor i 2010 at fremrykke investeringer for dels at forbedre forholdene for patienter og medarbejdere, dels at høste driftsmæssige gevinster tidligere end forudsat.

Udbygning af retspsykiatrien i Middelfart og nye afdelinger i Aabenraa, Esbjerg og Odense finansieres derfor af egne midler. Den nye psykiatriske afdeling i Vejle er gennemført som OPP for at fremskynde etableringen. Også voksenpsykiatrien i Nyt OUH og ny køkkenfunktion i Odense gennemføres som OPP.

Investeringerne på det sociale område følger den boligplan, som regionsrådet har vedtaget, så alle voksne brugere over en årrække tilbydes en to-rums bolig med eget bad og toilet.

Løbende behov for (gen)investeringer i apparatur og it

Værdien af regionens samlede kapitalapparat udgør 14,7 mia. kr. Ud over en meget stor bygningsmasse er sygehusvæsenet også karakteriseret ved at være meget kapitalintensivt, hvad angår apparatur og it m.v.

Der er derfor behov for løbende at udskifte medicoteknisk apparatur m.v. Dels fordi det ofte har en relativ kort, teknologisk levetid, dels af hensyn til patientsikkerheden og kvaliteten i behandlingen. Hertil kommer behovet for at nyanskaffe apparatur, bl.a. fordi nye behandlingstilbud ofte forudsætter investeringer.

Investeringerne bidrager samtidig til mere effektive arbejdsgange m.v. og understøtter på den måde sygehusenes omkostningseffektivitet. Det gælder også forbedringer af arbejdsmiljø, energistandarder m.v.

Aktuelt er en ny, elektronisk patientjournal EPJ SYD ved at blive rullet ud. Hertil kommer andre investeringer i it, digitalisering samt cybersikkerhed, bl.a. som led i den strategi og de pejlemærker, der er aftalt med regeringen i de årlige økonomiaftaler.

Pengestrøm og likviditet

Opgørelsen af pengestrømme viser, hvordan drift, investeringer samt finansiering m.v. i året påvirker regionens likviditet.

I det omkostningsbaserede driftsresultat indgår som nævnt beregnede omkostninger, der ikke her og nu udgør et træk på likviditeten. Det gælder fx afskrivninger, optjente feriepenge og hensættelser til pension til tjenestemandsansatte. Korrigeret herfor påvirker driften likviditeten i positiv retning med 1.161,0 mio. kr.

Omvendt indebærer investeringer i bygninger, apparatur og it m.v. et træk på likviditeten på -966,0 mio. kr.

Øvrige likviditetsforskydninger udgør 144,9 mio. kr. Ud over afdrag på hhv. optagelse af lån indgår heri bl.a. også hensættelse til kvalitetsfondsbyggerierne og forbrug heraf, forskydninger i kortfristede mellemværender samt øvrige finansielle poster.

Likviditet

Likviditeten er på 1,603,7 mio. kr. ultimo året. I gennemsnit for hele 2021 – dvs. opgjort efter den såkaldte kassekreditregel – har likviditeten været på 1.726,9 mio. kr., hvilket er et fald i forhold til de foregående år.

Restkompensation vedr. COVID-19 relaterede merudgifter opgøres og udbetales i 2022.

Ledelsesberetning

Balancesum på 19,2 mia. kr.

Ved udgangen af 2021 er regionens samlede balance på ca. 19,2 mia. kr.

Regionens bygninger med apparatur, inventar m.v. repræsenterer en samlet værdi på knap 14,7 mia. kr. Værdien heraf er vokset i 2021 som udtryk for, at de samlede investeringer overstiger afskrivningerne.

Varebeholdninger har uændret en værdi på godt 0,5 mia. kr.

Kortfristede tilgodehavender udgør knap 1,7 mia. kr. og er stort set uændret. Den kortfristede gæld er faldet til godt -4,8 mia. kr., hvoraf feriepenge tegner sig for godt 1,0 mia. kr.

Langfristede tilgodehavender udgør ca. 0,6 mia. kr. og omfatter bl.a. deponerede midler til finansiering af kvalitetsfundsbyggerier.

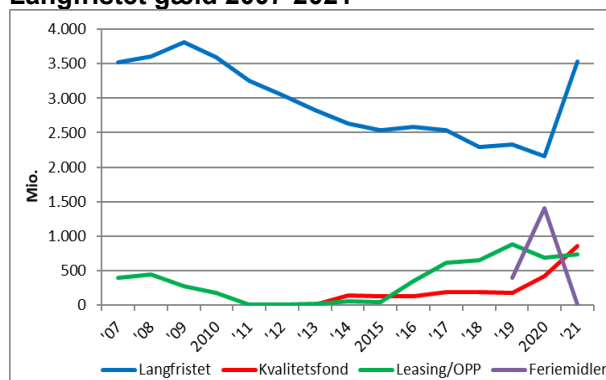
Regionens langfristede gæld er først og fremmest gæld, overtaget fra de tidligere amter. Denne del af gælden er siden 2009 nedbragt med godt 1,6 mia. kr. og udgør nu ca. 2,2 mia. kr.

I forbindelse med indbetaling i 2021 af optjente feriemidler til Lønmodtagernes Feriemidler er optaget lån på godt 1,3 mia. kr. Endvidere er siden 2014 optaget lån på knap 0,9 mia. kr. til delvis egenfinansiering af regionens kvalitetsfundsbyggerier.

Der er i 2021 optaget lån på 101,0 mio. kr. til delvis refinansiering af afdrag.

Gælden vedr. leasede aktiver skal ses i sammenhæng med, at den nye psykiatriske afdeling i Vejle, opført som OPP-projekt, i 2017 er indregnet som aktiv og passiv på balancen efter samme principper som leasede aktiver.

Langfristet gæld 2007-2021

Hensættelser udgør ca. 6,0 mia. kr. Langt hovedparten heraf vedrører pensionsforpligtelsen over for ansatte tjenestemand. Hensættelserne hertil er faldet med godt 1,0 mia. kr. på baggrund af en ny, aktuarmæssig beregning ultimo 2021. Øvrige hensættelser vedrører arbejdsskader og patienterstatninger samt meddelte tilsagn til tredjepart vedr. projekter under Regional Udvikling.

Regionens egenkapital er vokset til knap 2,8 mia. kr. ved årets udgang, inkl. resultater vedr. tidligere år.

Mål og resultater

Nationale mål for sundhedsvæsenet

Regeringen, Danske Regioner og KL indgik i 2016 en politisk aftale om otte nationale mål for sundhedsvæsenet.

De otte nationale mål omfatter såvel kvalitetsmål som mål for sundhedsvæsenets udvikling og er:

- Bedre sammenhængende patientforløb
- Styrket indsats for kronikere og ældre patienter
- Forbedret overlevelse og patientsikkerhed
- Behandling af høj kvalitet
- Hurtig udredning og behandling
- Øget patienttilfredshed

Ledelsesberetning

- Flere sunde leveår
- Mere effektivt sundhedsvæsen.

I 2020 lå resultaterne for sundhedsvæsenet i Region Syddanmark på 15 ud af 33 målepunkter over landsgennemsnittet og på niveau hermed på yderligere 8.

Resultater for 2021 er endnu ikke offentliggjort.

Danmarks bedste hospitaler og behandlingssteder

Den uafhængige nyhedsavis om sundhedssektoren, *Dagens Medicin*, kårer hvert år Danmarks bedste hospitaler, baseret på kliniske data om behandlingskvaliteten samt patienttilfredshed. Psykiatriområdet indgår ikke i kåringen.

Med det gælder at tilbyde den bedste behandling inden for 61 forskellige behandlingsområder tegner sygehusene i Region Syddanmark sig 22 førstepladser. Sidste år var det 27 førstepladser ud af 65 mulige. Alle fire somatiske sygehuse er repræsenteret blandt førstepladserne.

Resultatet af kåringen af hospitaler er:

- **Bedste mindre hospital:** 2. plads til SHS Sønderborg og bedste behandling på 4 områder
- **Bedste mellemstore hospital:** Delt 1. plads til SLB Vejle og bedste behandling på 5 områder
- **Bedste store hospital:** 2. plads til Odense Universitetshospital og bedste behandling på 9 områder.

Landsdækkende undersøgelse af patienttilfredshed – LUP

Knap 130.000 patienter og fødende kvinder – heraf mere end 40.000 fra Syddanmark – har givet feedback på de oplevelser, de har haft i forbindelse med et besøg på hospitalet i efteråret 2021.

LUP 2021 består af tre delundersøgelser, der tilsammen rummer fem patienttyper:

- **LUP Somatik 2021:** 87 pct. af patienterne i Syddanmark er i høj eller meget høj grad tilfredse samlet set. På landsplan er tallet 86 pct.
- **LUP Akutmodtagelse 2021:** 72 pct. af patienterne i Syddanmark er i høj eller meget høj grad tilfredse samlet set. På landsplan er tallet 67 pct.
- **LUP Fødende 2021:** 87 pct. af fødende kvinder i Syddanmark er i høj eller meget høj grad tilfredse med fødselsforløbet samlet set. På landsplan er tallet 84 pct.

Tilsvarende omfatter LUP Psykiatri 2021 fem undersøgelser, hvor mere end 8.300 patienter har givet feedback, og fire undersøgelser med deltagelse af mere end 2.300:

- **LUP Psykiatri 2021:** 82 pct. af patienterne i Syddanmark er i høj eller meget eller meget høj grad tilfredse samlet set. På landsplan er tallet 81 pct.
- **LUP Psykiatri 2021:** 74 pct. af de pårørende er i høj eller meget høj grad tilfredse samlet set. På landsplan er tallet 71 pct.

Tilfredsstillende resultat

Også i 2021 har der været budget- og aftaleoverholdelse for Sundhed og Regional Udvikling, når der tages højde for COVID-19 relaterede merudgifter.

Alle fem sygehuse har også i 2021 positive driftsresultater trods ekstraordinære styringsvilkår grundet COVID-19 og sygeplejerskestrejke. Resultaterne afspejler bl.a.

- lav aktivitet som følge af udskudte undersøgelser og behandlinger
- forsinkelse eller udskydelse af planlagte og prioriterede initiativer m.v.
- tilpasning til fremtidige, nye driftsniveauer, når forudsatte effektiviseringsgevinster ved at tage nye sygehusbyggerier i brug skal indfris
- stigende (energi)priser i sidste del af året.

Hertil kommer mindreforbrug på dels sygesikring, dels centrale udgiftsområder. Der har således været en bemærkelsesværdig afdæmpet udgiftsudvikling vedr. sygehusmedicin og medicintilskud, der tilsammen udgør godt 3,4 mia. kr.

Som effekt af konsolideringen af regionens samlede økonomi i 2020 er frigjort midler, der er prioriteret til ekstraordinære klima- og renoveringsprojekter på sygehusene i 2021 for 88 mio. kr.

Ledelsesberetning

Også i 2021 har det været muligt at konsolidere regionens økonomi på niveau med tidligere år. Som led i den langsigtede økonomiske politik er således fremrykket indkøb, anskaffelser m.v., der bidrager til at lette presse på de samlede økonomiske rammer – drift og anlæg – i de kommende år, ikke mindst for at tilvejebringe det ønskede og nødvendige råderum til at håndtere engangsudgifter frem mod indflytningen på Nyt OUH inden for udgiftsloftet i pågældende år.

Fremrykkede initiativer omhandler bl.a. (gen)investeringer i medicoteknisk apparatur og understøtter dermed regionens mål om et fortsat højt investeringsniveau. Dels for at fastholde værdien og funktionaliteten af et meget stort kapitalapparat, dels for at bidrage til høj genanvendelighed af apparatur, løst inventar m.v. ved indflytning på Nyt OUH.

Løbende investeringer i bygninger, apparatur og it er en central forudsætning for, at borgerne i Syddanmark fortsat kan tilbydes en god og sikker behandling på regionens sygehuse. Investeringerne bidrager samtidig til, at sygehusene kan fastholde omkostningseffektiviteten.

På den baggrund – og i lyset af de ekstraordinære påvirkninger fra COVID-19 og sygeplejerskekonflikten – vurderes det samlede resultat for 2021 for Region Syddanmark overordnet set at være tilfredsstillende.

Regionen har ved indgangen til 2022 fortsat en stabil driftsøkonomi i balance. Resultatet udgør dermed et solidt udgangspunkt for at håndtere de udfordringer, som regionen står over for.

2022 bliver også et ekstraordinært år

Håndtering af COVID-19

Finansministeren har i brev til Danske Regioner i november 2021 tilkendegivet, at da det må forventes, *"at pukkelafviklingen kan strække sig ind i 2022, ligesom der vil være behov for fortsatte ekstraordinære COVID-19 relaterede indsatser i 2022, vil regeringen også for 2022 sikre de nødvendige ressourcer, så den ekstraordinære indsats ikke fortrænger øvrige udgifter på sundhedsområdet i 2022"*.

Regeringen og Danske Regioner har i forlængelse heraf i februar 2022 indgået aftale om afvikling af efter-slæb og normalisering af ventetider. Heraf fremgår, at *"regeringen vil sikre de nødvendige ressourcer til afvikling af den udskudte aktivitet. Det vil bl.a. omfatte indsatser som merarbejdsbetaling for ekstraaktivitet på sygehusene og afvikling af aktiviteter på private sygehuse"*.

Regeringen og Danske Regioner gør i forbindelse med økonomiforhandlingerne status vedr. 2022, herunder i forhold til grundlaget for at vende tilbage til den normale rammestyring. Ligeledes skal drøfte kompensation i 2022 i forhold til kollektive trafik som følge af faldende passagerindtægter.

Afvikling af pukler i forhold til ventetider og patientrettigheder

Den helt centrale opgave i 2022 bliver at sikre, at sygehusene så hurtigt som muligt vender tilbage til normal drift. Heri indgår, at garantiklinikkerne genetableres for at sikre hurtig udredning og behandling af syddanske patienter, ligesom der er åbnet for aktivitetsafregning i forhold til konkrete projekter om pukkelafvikling.

Sideløbende styrkes samarbejdet med private leverandør og praksisområdet.

I hvilken takt, drifts- og aktivitetsniveauet gradvist normaliseres, herunder på praksisområdet, indebærer en betydelig usikkerhed i forhold til skøn og prognoser for 2022

Udfordringer herudover

Uafhængigt heraf står regionen ved indgangen til 2022 over for en række udfordringer. Udfordringer af primært økonomisk karakter omfatter bl.a.:

- **Nærhedsfinansiering**

Fra 2019 afløste nærhedsfinansiering den hidtidige statslige aktivitetspulje. Den enkelte region skal leve op til mindst tre af aftalte fire mål for at beholde den fulde finansiering herfra. Opfyldes færre end tre, skal regionen for hvert manglende mål aflevere 1/3 af finansieringen. For Region Syddanmark svarer det til ca. 110 mio. kr. I økonomiaftalen for 2022 indgår, at der i lyset af COVID-19 ikke foretages efterregulering i 2022 vedr. den udbetalte nærhedsfinansiering for 2021.

Der er iværksat initiativer, som skal bidrage til, at der arbejdes i den rigtige retning for at opfylde de opstillede mål. National opgørelse herfor ventes ultimo april. Resultaterne indgår i lighed med tidligere som del af 1. økonomi- og aktivitetsrapportering, der forelægges regionsrådet i juni 2022.

Ledelsesberetning

- **Teknologibidrag**

I økonomaftalen for 2022 indgår et teknologibidrag på 400 mio. kr. på landsplan for at finansiere bedre behandling og kapacitet. Regionerne har fulde frihedsgrader til at tilvejebringe bidraget ved at realisere løbende gevinster ved at modernisere og udvikle opgaveløsningen, bl.a. via ny teknologi, nye behandlingsmetoder og forbedrede arbejdsgange.

Som følge af COVID-19 har der været ekstraordinært fokus på forsyningssikkerheden. I betydeligt omfang har det derfor været nødvendigt at nedprioritere arbejdet med at indhøste besparelser på indkøb, så realiserede besparelser i såvel 2020 som 2021 ventes at blive mindre end tidligere år.

- **Overførselsomfang**

De samlede overførsler udgør ca. 2 pct. af sundhedsområdets samlede driftsbudget.

Budgetlovens snævre, ét-årige perspektiv betyder imidlertid, at større udsving i overførsler til hhv. fra et givet år udgør en særlig, styringsmæssig udfordring. En del af effekten af konsolideringen må i praksis derfor reserveres til at "inddæmme" risikoen for et lavere overførselsomfang til efterfølgende år, hvilket kan forsinke mulighederne for ekstraordinære prioriteringer, indtil der foreligger sikrere prognoser for årets forventede resultat.

- **Løbende (gen)investeringer i apparatur m.v.**

Regionens samlede, medicotekniske "apparaturpark" har en anskaffelsesværdi på over 4 mia. kr.

Givet en teknisk/teknologisk levetid på ti år betyder det årlige (gen)investeringer i størrelsesordenen 400 mio. kr. alene for at fastholde værdien og funktionaliteten heraf og undgå efterslæb, akutte/driftskritiske nedbrud m.v. Hertil kommer egentlige nyinvesteringer, bl.a. affødt af nye behandlingstilbud. Holdt op mod det aktuelle anlægsloft vil apparaturanskaffelser altså i betydeligt omfang skulle finansieres via driften som leasing, bl.a. i sammenhæng med den løbende konsolidering.

- **Indflytning på Nyt OUH**

Frem mod ibrugtagning af nye sygehusbyggerier skal forudsatte effektiviseringsgevinster gradvist realiseres. I forhold til Nyt OUH skal samtidig afholdes engangsudgifter på over 500 mio. kr. til planlægning og gennemførelse af selve flytningen, dobbeltdrift i en periode på to matrikler m.v.

I budgetlovens snævre, étårige perspektiv skal dette ske inden for det aftalte udgiftsloft for de enkelte år. Regionens langsigtede, økonomiske planlægning de seneste år har derfor bl.a. haft som mål via bl.a. løbende konsolidering at "spare op" ved at frigøre råderum hertil inden for drift og anlæg.

- **Langsigtet løsning vedr. håndtering af gæld, vedr. indefrosne feriemidler**

I forlængelse af overgangen til ny ferielov er optjente feriemidler i 2021 indbetalt til Lønmodtagernes Feriemidler, delvist finansieret via optagelse af lån, jf. økonomaftalen for 2022.

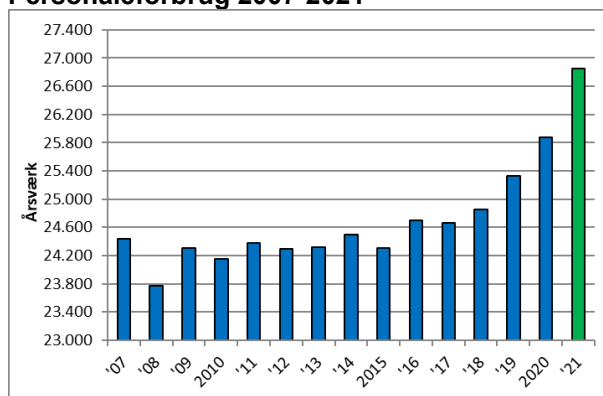
Som konsekvens heraf stiger regionernes årlige afdrag, hvilket i udgangssituationen indebærer et træk på likviditeten, hvilket over tid uvægerligt vil bringe denne i konflikt med budgetlovens krav om min. 1.000 kr. pr. indbygger i gennemsnit over de seneste tolv måneder.

Håndtering heraf forudsættes at indgå i de kommende økonomiforhandlingerne med regeringen.

Personale

Det samlede personaleforbrug udgør 26.854 årsværk, hvilket er 981 årsværk mere end i 2020. Stigningen skyldes i høj grad ansatte i test- og vaccinationscentrene, som tegner sig for ca. 60 pct. af stigningen.

Personaleforbrug 2007-2021

Ledelsesberetning

Medarbejdertilfredshed

I efteråret 2021 er gennemført medarbejdertilfredshedsundersøgelse (MTU). Ud af 25.852 ansatte valgte 20.679 at deltage i målingen, hvilket giver en svarprocent på 80.

Trivslen blandt de ansatte er samlet set faldet en smule i forhold til seneste måling for tre å siden. Der er således opnået en trivsels-score på 74, hvilket er 1 point lavere end 2018. På øvrige udvalgte temaer er scoren på *Social kapital* den samme som i 2018 (73), mens *Dine arbejdsopgaver* er faldet med 1 point (76) og *Din udvikling* er steget med 1 point (77).

Sygefravær

Der arbejdes fortsat med initiativer centralt og decentralt, der kan nedbringe sygefraværet. Fx med ledernes håndtering af sygefravær, herunder dilemmaer i forbindelse med både kort og langt sygefravær, og på at skabe en afdelingskultur med fokus på forbedringer af en forebyggende og helhedsorienteret indsats.

Målet er et sygefravær på max. 4,1 pct. for regionen under ét. Ultimo 2021 er sygefraværet på 5,0 pct.

Arbejds miljø

Arbejdspladserne i Region Syddanmark oplever en stigning i vold og trusler om vold fra patienter, borgere og pårørende, hvilket belaster personalets daglige arbejde og arbejdsmiljø.

Der er udmøntet midler til forskellige lokale initiativer, der skal forebygge farlig adfærd, fjerne risikofaktorer og understøtte sikre vaner med opmærksomhed på både nye og mere erfarne medarbejdere. Nogle af initiativerne har måttet udskydes som følge af COVID-19.

Samtidigt møder regionens medarbejdere mennesker i nogle af livets allersværeste situationer. Det stiller høje krav til indlevelsesevne og overblik hos medarbejderne og kan på længere sigt fx betyde en vedvarende psykisk belastning og påvirkning af medarbejdernes trivsel og samarbejde. Der er ligeledes udmøntet midler til denne indsats til forebyggelse og håndtering af høje, følelsesmæssige krav i arbejdet.

Styrkelse af grunduddannelsesområdet

Uddannelsen af elever og studerende er en stor og prioriteret opgave i Region Syddanmark.

Regionsrådet prioriterede i 2020 5 mio. kr. årligt til at understøtte et attraktivt uddannelsesmiljø for pleje-uddannelserne. I 2021 har sygehusene fortsat arbejdet med at iværksat tiltag og initiativer, der styrker regionens mange praktikvejledere og kliniske vejledere.

I september 2021 er afholdt en regional temadag under overskriften "*Det gode uddannelsesliv i praktikken – Studerende og elever i dag – kollegaer i morgen*" for at sætte spot på, hvordan løsningen af praktikpladsopgaven kan styrkes, så regionen nu og i fremtiden fortsat opretholder en høj kvalitet i praktikuddannelsen for et stigende antal studerende og elever i praktik. På temadagen fik 300 ledere, praktikvejledere og kliniske vejledere fra alle regionens enheder via oplæg og workshops ny viden og inspiration til skabelsen af et godt og attraktivt uddannelsesmiljø. På baggrund af de positive evalueringer planlægges en ny regional temadag om praktikpladsopgaven i 2023.

Introduktion af nyuddannede kliniske medarbejdere

I budget 2019 og 2020 blev prioriteret midler til at understøtte introduktionen af nyuddannede kliniske medarbejdere. I 2021 er ordningen udvidet, så alle nyuddannede sygeplejersker, social- og sundhedsassistenter samt jordemødre på regionens arbejdspladser ikke indgår i vagtnormeringen i de første to måneder af deres ansættelse. Derudover får KBU-læger i deres introduktionsperiode mindst to ugers supervision, og der er afsat midler til introduktion af bioanalytikere.

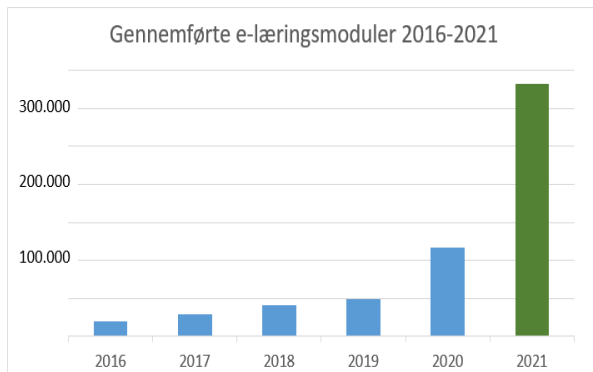
Introduktionen skal sikre, at medarbejderne bliver godt introduceret til opgaverne og arbejdspladsen, så de hurtigt og sikkert kommer til at fungere i jobbet og trives på arbejdspladsen. Fremadrettet skal sygehusene have et særligt fokus på at sikre, at der også er en god introduktion til de faggrupper af nyuddannede nyansatte, der ikke er omfattet af indsatsen.

Kompetenceudvikling

COVID-19 har siden 2020 lagt en dæmper på kompetenceudviklingsaktiviteterne og meget er blevet udsat. Til gengæld er der sket en vækst i digitale læringsformer som e-læring og webinarer. Denne udvikling er også accelereret på grund af EPJ SYD, hvor implementeringen bl.a. er understøttet af et 4 timers e-læringsmodul. E-læringsmodulet vil blive tilbudt til over 20.000 medarbejdere.

Ledelsesberetning

Der har været fortsat stort fokus på udvikling af digitale kompetencer, og på tværs af sygehusene er etableret et netværk til erfaringsudveksling. På ledersiden har over 300 ledere deltaget i ”Ledelse i et digitalt sundhedsvæsen”, primært via virtuelle samlinger i deres ledergrupper. Her har de arbejdet med digital transformation, brugerrejser, transformerende teknologier og netværksledelse. Tilbuddet fortsætter i 2023. De mange virtuelle kompetenceudviklingsaktiviteter har været med til at skabe en markant højere aktivitet på regionens kursusportal. I 2021 er gennemført mere end 330.000 afspilninger af e-læring mod 49.500 i 2019 og 116.000 i 2020. Den eksponentielle vækst forventes at fortsætte.

OK-2021 med efterfølgende sygeplejerskestrejke

20. februar 2021 blev indgået Aftale mellem Regionernes Lønnings- og Takstnævn (RLTN) og Forhandlingsfællesskabet om overenskomst- og aftalefornyelsen pr. 1. april 2021. Dansk Sygeplejeråds medlemmer stemte ad to omgange nej til først OK-21 aftalen og siden det efterfølgende mæglingsforslag. Som konsekvens strejkede sygeplejerskerne fra 19. juni til 28. august 2022, hvor konflikten ophørte, da et flertal af Folketingets partier ophævede mæglingsforslaget af 18. maj 2022 til lov.

Stigende rekrutteringsudfordringer

På flere områder i regionen opleves stadigt større udfordringer med at rekruttere faguddannet personale. Der er igangsat en bred indsats med en række tiltag, som fokuserer på fastholdelse og rekruttering med henblik på at afhjælpe eller mindske problemet.

Vinterpakken

Regeringen, SF, Radikale Venstre, Enhedslisten, Alternativet og Kristendemokraterne indgik i december 2021 en aftale for at styrke sygehusvæsenets robusthed henover vinteren 2021/2022. Der er afsat 1 mia. kr. til særlige midlertidige indsatser, der bidrager til at styrke og understøtte aktiviteten, fastholde sundhedspersonalet og få sygehusvæsenet gennem en ekstraordinær svær vintersæson til gavn for patienterne og personalet. Region Syddanmarks andel beløb sig til ca. 214 mio. kr., heraf 42,8 mio. kr. i 2021.

I Region Syddanmark er beløbet anvendt til hhv. fastholdelsestillæg til medarbejdere på områder med et særligt behov for robustgørelse og til honorering af øget aktivitet via et vinterpakketillæg på 100 kr. oveni over-, ekstra-, FEA-, og merarbejdssatser. Vinterpakketillægget gives til månedslønnede medarbejdere ansat i kliniske afdelinger, kliniske serviceafdelinger m.v. samt månedslønnede ambulancereddere og sygetransportreddere.

Fuldtid

Fuldtidsstrategien er et fast punkt på direktionens dialogmøder med sygehusene, og der afrapporteres kvartalsvist til Koncernledelsesforum.

I november 2021 er 67,8 pct. af regionens medarbejdere ansat på fuldtid, hvilket er 2 pct.point højere end i juni 2019. Stigningen er tydeligst for SOSU-personalet – fra 36,7 til 52,0 pct. – og det pædagogiske personale – fra 46,3 til 55,6 pct. Blandt sygeplejersker er andelen steget fra 48,7 til 52,6 pct. Godt 92 pct, af alle stillingsopslag omfatter fuld tid.

Klimaindsats

Regionsrådet vedtog i 2020 en klimastrategi, som sigter mod tre overordnede mål:

- Nedbringe udledningen af CO₂ og andre klimagasser i Region Syddanmark
- Omstilling til mere cirkulær økonomi med mere effektiv brug af ressourcer, herunder råstoffer
- Mindske negative konsekvenser ved forhøjede vandstande og ekstremvejr

Ledelsesberetning

Regionen arbejder for at sætte en politisk dagsorden og for at fremme en fælles regional indsats på klima- og ressourceområdet. I 2021 er arbejdet videre med, at regionens som virksomhed også selv reducerer eget klimaaftryk og ressourceanvendelse.

Egne tiltag

Regionen har fortløbende fokus på energi- og miljøvenlige investeringer, fx inden for energioptimering og klimaforbædrende renoveringsarbejder, etablering af solcelleanlæg, styrkelse af kompetencer vedr. klima og miljø m.v. Det samlede energiforbrug steg 3,5 pct. fra 2018 til 2020. CO₂-reduktionen var i samme periode 26 pct., mens egenproduktionen fra solceller i 2020 udgjorde 5,8 pct. af regionens elforbrug.

Der udarbejdes halvårslige energi- og miljøreddegørelser for at følge op på mål og indsatser. Energi- og miljøreddegørelse 2021 forelægges regionsrådet i foråret 2022.

I 2021 er bl.a. prioriteret følgende indsatser:

- **Udvidelse af eksisterende solcelleanlæg**
Der er investeret 34 mio. kr. i etablering af yderligere ca. 12.000 m² solcelleanlæg på sygehustage i Aabenraa, Esbjerg og Kolding. De nye anlæg, der er taget i brug i starten af 2021.
- **Ladestander og elbiler**
Godt 300 ladepunkter er installeret på sygehuse til såvel ældre tjenestebiler som offentligheden (patienter og pårørende, medarbejdere m.fl.). Fossilbiler erstattes løbende af elbiler, når der er behov for udskiftning.
- **Energioptimering**
Der er gennemført fokuseret energiscreening på de fem sygehuse for at afdække energioptimeringsprojekter, der kan bidrage til at reducere regionens energiforbrug. Projekterne er præsenteret på tværs for at bidrage til en systematisk vidensdeling.
- **Affaldssortering på sygehusenhederne**
For at øge genanvendelsesgraden er afsat ca. 6,4 mio. kr. til at opnå en bedre affaldssortering på sygehuse. I 2020 blev gennemført en pilotundersøgelse på Sygehus Sønderjylland, hvor COWI anbefalede udvikling af en affaldsvogn, så der kunne ske kildesortering, hvor affaldet blev genereret. I 2021 er gennemført over 50 fokusgruppeinterviews for at inddrage de medarbejdergrupper, der efterfølgende skal arbejde med affaldsvognen. Efterfølgende er afholdt møde med særlige interessenter såsom hygiejnesygeplejersker og arbejdsmiljørepræsentanter.
- **Viden, kompetencer og analyser**
Der er afsat 1 mio. kr. til at styrke viden og kompetencer samt udføre analyser på indkøbsområdet. Dette har bl.a. finansieret analyser af miljøbelastning fra indkøb, udvikling af emballagekrav, et projekt om madspild samt kursus for køkkenpersonale i plantebaserede måltider.
- **Indkøb**
Efter to år, hvor indkøbsområdet har været stærkt præget af COVID-19, er der igen sat gang i en række udbud. Der arbejdes løbende med at stille miljøkrav i forbindelse med disse udbud. Der er fortsat stort fokus på forsyningssikkerhed, da det opleves, at mange værdikæder stadig er sårbare, og derfor vil markedssituationen ikke altid tillade, at miljøkrav inkluderes.

Klimahandleplaner for de enkelte enheder

Som et væsentligt bidrag til at regionen når klimastrategiens mål, har de fem sygehusenheder, det sociale område samt regionshuset udarbejdet klimahandlingsplaner. Planerne beskriver en række aktiviteter, der allerede er i gang eller påtænkes igangsat. Derudover beskriver de, hvordan arbejdet med klima og miljø fremadrettet forankres på enhederne. I 2021 er arbejdet videre med at konkretisere klimahandlingsplanerne yderligere med aktiviteter og beregninger.

Region Syddanmark, den 6. april 2022

Forretningsudvalget / Direktionen

Ledelsesberetning

Resultatopgørelse 2021 – Sammendrag

Mio. kr. Omkostningsbaseret	Sundhed		Social og Specialundervisning		Regional Udvikling		Regionen i alt	
	R2021	R2020	R2021	R2020	R2021	R2020	R2021	R2020
Driftsindtægter	-1.967,9	-2.042,7	-793,6	-763,3	-3,4	-3,9	-2.765,0	-2.809,9
Driftsomkostninger	28.746,4	28.379,6	801,1	764,2	476,6	457,7	30.024,1	29.601,5
Drift før finansiering	26.778,5	26.336,9	7,5	1,0	473,1	453,8	27.259,1	26.791,6
Finansiering	-27.652,1	-26.372,5	-18,0	-17,9	-471,3	-452,2	-28.141,4	-26.842,7
Driftsresultat	-873,6	-35,7	-10,5	-17,0	1,9	1,6	-882,3	-51,1

Fortegn: Driftsresultat: - = finansiering større end omkostninger

Pengestrømsopgørelse – Sammendrag

Mio. kr.	Sundhed		Social og Specialundervisning		Regional Udvikling		Regionen i alt	
	R2021	R2020	R2021	R2020	R2021	R2020	R2021	R2020
Driftsresultat	873,6	35,7	10,5	17,0	-1,9	-1,6	882,3	51,1
Likv.virkning af drift	1.116,7	298,3	43,4	62,2	0,9	1,6	1.161,0	362,1
Likv.virkning af invest.	-947,0	-1.451,3	-19,0	-43,2	0,0	-0,3	-966,0	-1.488,1
Likv., drift og invest.	169,7	-1.153,0	24,4	19,0	0,9	1,3	195,0	-1.126,1
Øvrige likviditetsforskydninger							144,9	1.318,7
Årets samlede likviditetsforskydninger							339,9	192,6
+ likvid beholdning primo regnskabsåret							1.263,8	1.071,3
Likvid beholdning ultimo regnskabsåret							1.603,7	1.263,8

Balance – Sammendrag

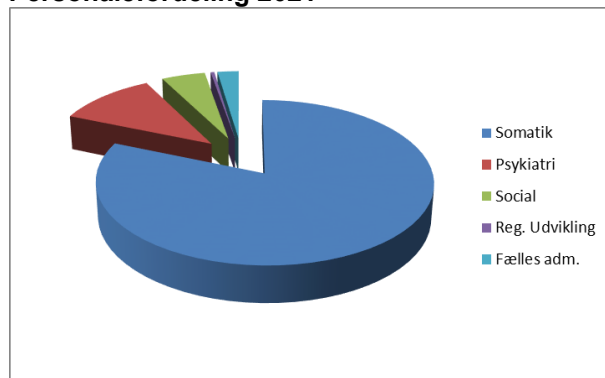
Mio. kr.	Regionen i alt	
	Ultimo	Primo
Immaterielle aktiver	101,8	141,9
Materielle aktiver, inkl. aktiver under udførelse	14.651,9	13.766,3
Aktiver tilhørende fonds og legater	132,6	126,8
Langfristede tilgodehavender	561,3	665,2
Akkumuleret resultat vedr. Social og Specialundervisning	-40,0	-29,5
Varebeholdninger / Fysiske anlæg til salg	536,7	553,3
Tilgodehavender hos staten / Kortfristede tilgodehavender i øvrigt	1.686,1	1.678,6
Likvide aktiver	1.603,7	1.263,8
Aktiver i alt	19.234,1	18.166,5
Egenkapital, inkl. driftsresultater overført til næste år	-2.779,5	-853,5
Hensatte forpligtelser	-5.961,8	-7.105,8
Passiver tilhørende fonds og legater	-516,9	-510,0
Langfristet gæld	-5.128,0	-4.668,7
Kortfristet gæld til pengeinstitutter, staten og i øvrigt	-4.847,9	-5.028,5
Passiver i alt	-19.234,1	-18.166,5

Detaljerede resultatopgørelser findes i afsnittene for hvert af de tre hovedområder. Endvidere henvises til pengestrømsopgørelse og balance i bilagssamlingen.

Personaleforbrug

Det samlede personaleforbrug er 26.854 årsværk, hvilket er 981 flere end i 2020. Stigningen skyldes i høj grad ansatte i test- og vaccinationscentrene.

Personalefordeling 2021

Sundhed

Positivt driftsresultat

De samlede omkostninger er i 2021 på 26.778,5 mio. kr. Heri indgår Sundheds andel af omkostninger til Fælles formål og administration samt Renter.

Med i en vurdering af driftsresultatet hører, at der heri indgår beregnede omkostninger. Det gælder fx skyldige feriepenge, hensættelser samt afskrivninger, der ikke repræsenterer et likviditetstræk her og nu. Omvendt skal finansieringen alene dække *udgifter* – og altså ikke beregnede omkostninger – *til såvel drift som anlæg* som udtryk for likviditetstrækket i året.

Mer-/mindreforbrug på bevillingsområder i forhold til ajourført budget genbevilges som udgangspunkt i 2022.

Finansiering

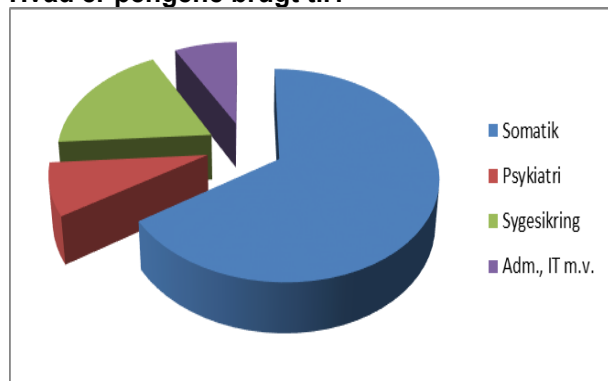
Regionernes udgifter på sundhedsområdet finansieres af bloktilskud og resultatafhængig finansiering (nærhedsfinansiering) fra staten samt aktivitetsafhængige bidrag fra kommunerne. Finansieringen er i 2021 på i alt 27.652,1 mio. kr.

Ved midtvejsreguleringen er bloktilskuddet forøget med 823,0 mio. kr. netto. Heri indgår konsekvenser af lov- og cirkulæreprogrammet (DUT) og andre reguleringer samt en lavere pris- og lønudvikling end oprindeligt forudsat. Endvidere indgår kompensation vedr. afholdte COVID-relaterede merudgifter i dels 2020, dels 2021. Udestående restkompensation vedr. 2021 udbetales i 2022.

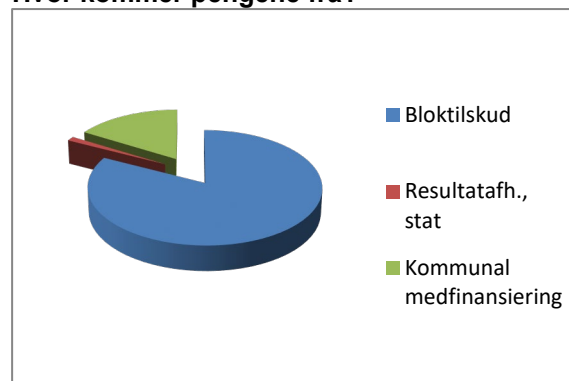
Herudover er bloktilskuddet ultimo året forøget med 106,8 mio. kr. vedr. coronavinterpakke og afvikling af ventelister.

Jf. økonomiaftalen for 2022 foretages ikke efterregulering af den udbetalte nærhedsfinansiering i 2021 som følge af håndtering af COVID-19.

Hvad er pengene brugt til?

Hvor kommer pengene fra?

Aftaleoverholdelse

De årlige aftaler med regeringen om regionernes økonomi indeholder et loft for de samlede udgifter til drift vedr. Sundhed. Loftet opgøres udgiftsbaseret og ekskl. renter.

I året er udgiftsloftet korrigeret for konsekvenser af lov- og cirkulæreprogrammet og andre reguleringer samt et lavere pris- og lønskøn end oprindeligt forudsat.

Opr. udgiftsloft, ekskl. renter	26.062,2 mio. kr.
+ lov- og cirkulæreprogram (DUT)	26,2 mio. kr.
+ andre reguleringer	4,8 mio. kr.
- revideret pris- og lønskøn	-73,0 mio. kr.
Ajourført udgiftsloft	25.984,2 mio. kr.
Resultat (udgiftsbaseret, ekskl. renter)	26.365,3 mio. kr.
heraf Testcenter Danmark (kr. for kr. kompensation)	0 mio. kr.
heraf COVID-19 relaterede merudgifter	612,9 mio. kr.

"Ordinært" resultat , ekskl. COVID-19	25.752,5 mio. kr.
Difference (+ under udgiftsloft)	231,5 mio. kr.

Umiddelbart er 2021-resultatet således over regionens andel af det aftalte udgiftsloft.

COVID-19 relaterede merudgifter

Regeringen og Danske Regioner indgik i december 2020 aftale om håndtering af COVID-19.

Heraf fremgik, at regeringen også for 2021 vil *"være indstillet på at sikre de nødvendige ressourcer til at finansiere udgifter afledt af COVID-19 i regionerne, herunder udgifter til afvikling af den udskudte aktivitet, så den ekstraordinære indsats ikke fortrænger øvrige udgifter på sundhedsområdet i 2021. Omfanget af kompensation vil blive drøftet i forbindelse med økonomiforhandlingerne for 2022."*

De COVID-relaterede merudgifter i 2021 er opgjort til i alt 612,9 mio. kr.

Korrigeret herfor ligger de samlede udgifter til Sundhed i 2021 231,5 mio. kr. under regionens andel af det aftalte udgiftsloft, svarende til 0,9 pct.

Konsolidering

Regionens langsigtede, økonomiske strategi lægger vægt på at sikre optimal og hensigtsmæssig udnyttelse af årets udgiftsloft inden for budgetlovens snævre, étårige perspektiv. Et centralt element heri er at udnytte midlertidige råderum i året til fx at fremrykke indkøb og anskaffelser, der under alle omstændigheder skulle være gennemført, for på den måde at lette presset på regionens samlede økonomi – drift og anlæg – i de(t) efterfølgende år.

Som led i denne strategi blev inden for udgiftsloftet i 2020 gennemført konsoliderende tiltag, der omfattede fremrykning af indkøb af medicin og lægelige artikler samt genforsikring af pensionsforpligtelsen i forhold til grupper af tjenestemænd. Effekten heraf er, at der i driften er frigjort råderum på knap 190 mio. kr., som i 2021 har gjort det muligt bl.a. at gennemføre ekstraordinære klima- og renoveringsprojekter for 88 mio. kr.

I lyset af sygehusenes positive driftsresultater, mindreforbrug på centrale konti bl.a. som følge af dæmpet vækst i udgifterne til medicin samt mindreforbrug vedr. Sygesikring har der på samme måde været et midlertidigt råderum i 2021.

Inden for årets udgiftsloft har det derfor været muligt at fremrykke indkøb af medicin og lægelige artikler samt genforsikre pensionsforpligtelsen vedr. tjenestemandsansatte. Tilsvarende er indfriet leasingforpligtelser.

Konsolideringen i 2021 bidrager, jf. aftalen om budget 2022, dels til at finansiere engangsudgifter i aftalen, dels at frigøre nødvendige råderum i de kommende år til at håndtere de betydelige engangsudgifter frem mod indflytningen til Nyt OUH, herunder til selve flytningen, dobbeltdrift på flere matrikler m.v.

Højt investeringsniveau

De årlige økonomiaftaler indeholder dels et forventet afløb vedr. de kvalitetsfondsstøttede sygehusbyggerier, dels et loft for øvrige anlægsudgifter (brutto).

Afløbet på kvalitetsfondsbyggerierne har været 1.205,4 mio. kr. og dermed 115 mio. kr. mindre end forudsat.

Øvrige anlægsudgifter har i 2021 været på 634,4 mio. kr., hvilket er under regionens andel af det aftalte udgiftsloft. Heri indgår 12 mio. kr. vedr. COVID-19 relaterede anlægsudgifter. Herudover er medicoteknisk apparatur m.v. for ca. 350 mio. kr. anskaffet via leasing.

Mer-/mindreudgifter grundet tidsforskydninger m.v. vil blive genbevilget i 2022.

Sundhedsvision

Region Syddanmarks sundhedsvæsen er til for borgerne.

Sundhedsvæsenet bidrager aktivt til at forebygge og behandle sygdom og dermed forbedre borgernes sundhed.

Sundhedsvæsenets succes bygger på **dialog, lighed og sammenhæng**. Der er fokus på **rettighed og kvalitet**, og det bedste resultat opnås, når alle tager **ansvar**.

Sundhedsplan

I henhold til sundhedsloven skal regionerne udarbejde en sundhedsplan. Den nuværende plan gælder til og med 2021. I 2022 udarbejdes en ny sundhedsplan.

Planen beskriver sammenhængene mellem de syddanske pejlemærker og de mål – nationale såvel som regionale – der gælder for sundhedsområdet i Region Syddanmark. Planen beskriver det plan- og strategi-grundlag, der ageres ud fra i det syddanske sundhedsvæsen.

Pejlemærker og Indsatsområder

Regionsrådet vedtog i 2016 en række pejlemærker, der er holdepunkter for nye strategier, supplerer eksisterende strategier og skal understøtte deres implementering. Pejlemærkerne angiver, hvad der skal kendetegne Region Syddanmark på tværs af opgave- og udviklingsområder og er derfor bl.a. en del af den sundhedsplan, som blev vedtaget i 2017.

I sundhedsplanen er desuden angivet, hvordan regionsrådet hvert år udpeger få, udvalgte indsatsområder på sundhedsområdet. Den årlige proces sikrer en mere fleksibel tilgang til prioritering og udvælgelse af indsatsområder, der løbende kan tilpasses den konkrete udvikling på sundhedsområdet. Indsatserne dækker såvel det somatiske som det psykiatriske område, det nære sundhedsvæsen og samarbejdet med praksis-sektoren og kommunerne. De udvalgte indsatsområder bidrager løbende til at skærpe og målrette indsatsen på sundhedsområdet som helhed i Region Syddanmark.

Udvælgelsen af indsatser og prioriteter sker bl.a. ud fra den løbende afrapportering, der angiver, hvor langt regionen er i forhold til igangværende indsatser, pejlemærker og øvrige mål samt øvrige data. Herudover sker der løbende en udvælgelse af temaer ud fra politiske overvejelser om den retning, sundhedsvæsenet skal udvikle sig. I udvælgelsesprocessen lægges vægt på at indsamle input fra regionens sygehuse samt fra regionens mange samarbejdspartnere.

Regionsrådet vedtog i 2020 indsatsområder for 2021, der fremgår af oversigten på næste side.

Regionsrådet har i december 2021 tilsvarende vedtaget nye indsatsområder for 2022. Heraf er en række langsigtede indsatser, som videreføres i 2022, mens andre vurderes at være så konsoliderede, at de ikke længere regnes som indsatsområder.

Nye indsatsområder i 2022 omfatter Ny Sundhedsplan, Implementering af Akutplanen, Implementering af Psykiatriplanen, Implementering af Fødeplanen, Gennemsyn af den siddende befordring, Knogleskørhed, Præhospital analyse, Proaktiv forberedelse af specialeplan, Klimaindsats, Det gode arbejdsliv og Analyse af understøttelse af lægelige specialer med rekrutteringsudfordringer.

Indsatsområder for 2021

Pejlemærke	Indsatsområde	
Region Syddanmark er borgernes og patienternes region	1) Patientinddragelse – tilfredshed med inddragelse i behandling, herunder a) Udbredelse af fælles beslutningstagning b) Patientrapporterede oplysninger c) Center for pårørendeinddragelse d) Børn som pårørende	
	2) Patientansvarlig læge	
	3) Lighed i sundhed	
Region Syddanmark stræber efter at gøre det bedste for borgere og patienter	4) Patientrettigheder 90 % opfyldelse af udredningsret	
	5) Hygiejneindsats	
	6) Kliniske kvalitetsdatabaser	
	7) Systematisk forbedring af kvaliteten	
	8) Multisygdom, herunder Det Syddanske Overvægtsinitiativ	
	9) Patienternes ønsker i den sidste tid	
	10) Senfølger efter COVID-19	
	11) Akutplan	
	12) Hjerterplan	
	13) Fødeplan	
	14) Sundhedsberedskabsplan	
	Region Syddanmark prioriterer udvikling af det nære og sammenhængende sundhedsvæsen	15) Sundhedsaftale
		16) Profil på specialiserede sundhedshuse
		17) Den ældre medicinske patient
18) Sygehusenes understøttelse af almen praksis		
19) Harmonisering af tilbud i de diagnostiske centre		
20) Proaktiv indsats målrettet patienter med gentagne indlæggelser		
21) Socialsygeplejersker på alle sygehuse		
22) Sundhedstjek på borgere på de sociale centre		
23) E-læring på tværs af sygehuse og kommuner		
Region Syddanmark spiller en aktiv rolle i forskning, innovation og udvikling		24) Personlig Medicin. (Etablering af datastøttecenter, pulje til forskning og Vestdansk samarbejde.)
	25) Mental trivsel hos børn og unge	
	26) Styrkelse af sundhedsinnovation	
	27) Digitaliseringsstrategi – herunder telemedicin	
Region Syddanmarks enheder drives i sammenhæng og med gensidige forpligtigelser	28) Skalering – udbredelse af fælles løsninger	
Region Syddanmark drives med vægt på klare visioner og spilleregler, samt stabil og decentral drift		
Region Syddanmark er en god arbejdsplads	29) Styrkelse af uddannelsesmiljøer	
	30) Tværgående kompetenceudvikling	
	31) Rette kompetencer til rette opgave	
	32) Fuld tid	
	33) Funktionslederens rolle	

Psykiatriplan 2020-2024

Regionsrådet vedtog i 2019 Psykiatriplan 2020-2024 for Region Syddanmark.

Implementeringen af psykiatriplanen forløber trods COVID-19 udfordringer planmæssigt. Konkret er igangsat eller afsluttet implementering af 37 ud af planens 39 anbefalinger. For de fleste anbefalinger er der et stort implementeringsarbejde, hvorfor mange først vil være færdigimplementeret frem mod 2024.

Regionsrådet har i 2021 godkendt udmøntning af planens anbefalinger vedr. Center for Pårørende-inddragelse, permanentgørelse af fremskudt funktion og fælles sparringsteams på børne- og ungeområdet, integreret og fælles samarbejde i forhold til de mest sårbare borgere samt yderligere forskning i årsager til mental mistrivsel blandt børn og unge.

Sundhedsaftalen

Sundhedsaftalen er formel ramme om det tværsektorielle samarbejde på sundhedsområdet mellem region, kommuner og praksissektor. Foruden sundhedsaftalen udformes et større antal samarbejdsaftaler, herunder forløbsprogrammer og aftaler vedr. særlige målgrupper. På regionens hjemmeside findes et overblik over samarbejdsaftalerne.

Sundhedskoordinationsudvalget udarbejdede i 2019 en ny sundhedsaftale, gældende fra 2019 til 2023. Aftalen bygger videre på det eksisterende samarbejde og har som overordnet vision at skabe mere lighed i sundhed og fællesskab udvikle det nære og sammenhængende sundhedsvæsen.

Herudover peger Sundhedskoordinationsudvalget på følgende visionsområder, hvor der ønskes en særlig indsats:

- Vi samarbejder om forebyggelse
 - Vi arbejder for et røgfrit Syddanmark
 - Vi skaber mental trivsel og sundhed blandt børn og unge
 - Vi arbejder for at færre børn og unge er overvægtige
- Vi arbejder for sømløse overgange
- Vi sikrer sammenhæng til uddannelsesområdet og arbejdsmarkedet.

De politiske visioner for Sundhedsaftalen 2019-2023 er udfoldet i målbare målsætninger, som er koblet til de otte nationale mål for sundhedsvæsenet, sundhedsprofilen og nationale databaser.

Med henblik på at implementere sundhedsaftalen er udarbejdet et administrativt tillæg. Tillægget beskriver de indsatser, der gennemføres for at realisere de politiske visioner og mål.

Det nære og sammenhængende sundhedsvæsen

Det nære sundhedsvæsen er en vigtig del af fremtidens sundhedsvæsen, og Region Syddanmark har derfor intensiveret arbejdet med at udvikle det gode, nære og sammenhængende sundhedstilbud til regionens borgere i tæt samarbejde med kommuner, almen praksis, sygehuse og andre interessenter.

Regionsrådet godkendte i 2017 en ramme for udviklingen af det nære og sammenhængende sundhedsvæsen. Visionen er at medvirke til at udvikle et bæredygtigt sundhedsvæsen, hvor der er balance mellem borgernes eget ansvar og sundhedsvæsenets indsats, mellem fælles løsninger og lokale, individuelle løsninger og mellem borgernære, almene tilbud, tæt på hverdagslivet, og specialiserede tilbud af høj kvalitet.

Bilaterale samarbejder med kommunerne

I forlængelse af udmøntningen af Rammepapiret for det nære og sammenhængende sundhedsvæsen er der indledt en række bilaterale samarbejder med kommunerne.

Ved udgangen af 2021 er status, at der er politiske styregrupper med Tønder, Sønderborg, Haderslev, Vejen, Varde, Fredericia, Middelfart, Nyborg og Ærø kommuner. Til at udvikle samarbejdet er ved udgangen af 2021 ansat fælles medarbejdere i Fredericia, Haderslev, Sønderborg og Ærø kommuner.

Bilaterale samarbejder tager udgangspunkt i udvikling af det nære og sammenhængende sundhedsvæsen. Dels ved samarbejde om sundhedshuse, dels ved samarbejde om initiativer, fx for at styrke indsatser for borgere med kronisk sygdom, ældre med medicinske sygdomme samt borgere med psykiatriske lidelser.

Sundhedshuse

Sundhedshuse kan danne fysisk ramme for at realisere det nære og det sammenhængende sundhedsvæsen. Arbejdet hermed tager afsæt i en strategi og guideline, godkendt af regionsrådet i 2018.

I de første huse, som fra 2011 blev etableret for statslige midler, var hovedformålet at sikre lægedækningen i udkantsområder, som endvidere var karakteriseret ved, at der var langt til nærmeste akutmodtagelse.

I Region Syddanmark er der 13 sundhedshuse i ni byer: Fredericia, Haderslev, Nordborg, Rudkøbing, Bogense, Brørup, Ærøskøbing og Marstal. Yderligere sundhedshuse ventes klar i de kommende år i bl.a. Nyborg, Middelfart og Varde.

Rådgivning om forebyggelse og sundhedsfremme

Regionen tilbyder rådgivning til kommunerne om forebyggelse og sundhedsfremme. Det sker med afsæt i sundhedslovens § 119 og er i Syddanmark udmøntet i en aftale med kommunerne, som blev fornyet i 2016.

Sundhedsprofilen

"*Hvordan har du det?*" er den største nationale sundhedsundersøgelse i Danmark. Borgere fra samtlige kommuner deltager i undersøgelsen. Det betyder, at det er muligt at sammenligne data på tværs af regioner og kommuner. Undersøgelsen leverer unikke oplysninger, som ikke findes i registre.

Baggrunden for undersøgelsen er en aftale mellem Danske Regioner, KL og staten fra 2009. Regionerne har opgaven med at organisere og finansiere sundhedsprofilerne.

Den nationale sundhedsundersøgelse er gennemført i 2010, 2013 og 2017. Undersøgelsen gennemføres hvert fjerde år, og i 2021 er indsamlet data, som publiceres i marts 2022.

Forskning

Forskning er et væsentligt element i et moderne sundhedsvæsen. For regionens sygehuse betyder det i praksis, at forskning er en integreret del af at levere sundhedsydelser til patienter og borgere.

Forskning skaber ny viden, og gennem ny viden udvikles bedre, mere effektive og skånsomme behandlings-tilbud. Forskning er samtidig med til at skabe attraktive jobs og dermed væsentligt for at tiltrække og fastholde kompetent og højt kvalificeret klinisk personale. Endelig bidrager forskningsindsatsen til, at regionens sygehuse også i fremtiden kan tilbyde behandling på et højt specialiseret niveau.

Strategi for Sundhedsforskning

Arbejdet med implementering af Strategi for Sundhedsforskning fra 2019 er fortsat i 2021. Ved årets slutning er igangsat initiativer og fremdrift på så godt som alle målsætningerne. For at styrke implementeringen har fokus været på afrapporteringen af udviklingsplaner for forskning som udgangspunkt for dialogen mellem koncernledelsen og sygehusene.

Udviklingsmæssigt har der været fokus på tværsektoriel forskning samt samarbejdet med SDU, og på begge områder forventes der nye tiltag i 2022.

Forskningspuljer

I 2021 er udmøntet midler fra alle regionens forskningspuljer, og som et led i implementeringen af Strategi for Sundhedsforskning er Region Syddanmarks Pulje for Sundhedstjenesteforskning etableret og har haft første opslag i 2021.

I alt er meddelt 93 bevillinger på tilsammen 56,6 mio. kr.

- **Pulje for Fri og Strategisk Forskning:** 32 bevillinger på i alt 16,9 mio. kr.
- **Ph.d. pulje:** 37 bevillinger på i alt 21,6 mio. kr.
- **Pulje for Kliniske Forskerkarriereforløb:** 15 bevillinger på alt 7,7 mio. kr.
- **Pulje til støtte af Centre for Klinisk Excellence:** 1 bevilling på 7,5 mio. kr.
- **Pulje for Sundhedstjenesteforskning:** 8 bevillinger på i alt 2,9 mio. kr.

Videnskabsetiske komiteer

De to videnskabsetiske komiteer i Region Syddanmark har i 2021 modtaget 185 anmeldelser af nye projekter, og der er afholdt 20 møder. Der er behandlet og truffet afgørelse vedr. 180 nye projekter. 97 pct. af projekterne er afgjort inden for de lovpligtige 60 dage mod tidligere ca. 85 pct.

I 2021 er også håndteret 191 skriftlige forespørgsler om anmeldelsespligt uden om anmeldelsessystemet, og modtaget 469 anmeldte tillægsprotokoller med ændringer til allerede godkendte forskningsprojekter.

Der har i 2021 fortsat været et særligt fokus på de COVID-19-relaterede projekter og tillægsprotokoller, der har haft behov for en opprioriteret sagsbehandling i komitésystemet.

I 2021 er afprøvet en kadence med forskudte komitemøder, hvor der på skift har været afholdt et komite-møde ca. hver tredje uge i en af komiteerne undtaget i skolernes sommerferie og juleferie. Denne nye møde-kadence er indført for at opnå kortere sagsbehandlingstid. Dette er opnået, da den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for afgørelse af nye projekter i 2021 har været 35 dage, hvilket er en klar forbedring i forhold til 47 dage i 2020, 44 dage i 2019 og 43 dage i 2018.

It og digitalisering

It-understøttelse af processer og kliniske arbejdsgange er helt afgørende for regionens opgavevaretagelse. It og digitalisering ventes at få stigende betydning de næste år, hvor regionen bl.a. tager nye, store fælles it-systemer i brug.

Store fælles it-systemer er imidlertid ikke hele svaret på de forventninger, der er til digitalisering. Det skyldes:

- at patienter og borgere efterspørger digitale løsninger, der i højere grad kan anvendes ved deres kontakt med sundhedsvæsenet. Løsninger, der gør det muligt selv at booke aftaler, få en konsultation med klinisk personale uden at skulle tage på sygehuset eller hurtigt overblik over aftaler og informationsmateriale
- at ny teknologi brager fremad med robotløsninger og anvendelse af "kunstig intelligens". Løsninger, der kan hjælpe med at gøre det daglige arbejde med dokumentation og kommunikation lettere for personalet i sundhedsvæsenet
- at eksisterende løsninger fortsat skal vedligeholdes og udvikles – både borgerrettede løsninger og de løsninger, der først og fremmest er personalets arbejdsredskaber
- at it-sikkerhed fortsat skal være i fokus, så borgere og patienter kan være sikre på, at deres data ikke ødelægges, forvanskes eller misbruges. Samtidig skal alle vitale it-systemer og al it-infrastruktur sikres mod nedbrud.

I Region Syddanmark er It-området organiseret, så opgaver med udvikling og systemforvaltning ligger decentralt hos sygehusene, der hver har ansvaret for et udsnit af fælles løsninger på tværs af regionen. Organiseringen heraf kvalificeres og udbygges løbende i samarbejde med berørte interessenter.

Nationale, fællesregionale og regionale tiltag i 2021

- **EPJ SYD**
Forberedelse til implementering af EPJ SYD er afsluttet, og EPJ SYD er implementeret på Sygehus Sønderjylland som første enhed. Projektet følger planen, og implementeringen på alle sygehuse ventes afsluttet i 2022.
- **RIPA SYD**
Regionens nye fælles RIS/PACS-løsning er i oktober implementeret på OUH som det andet sygehus. Implementeringen forventes afsluttet på de øvrige enheder i 2022. Forkortelsen dækker over *Røntgen Information System* og *Picture Archiving and Communication System*, og systemet understøtter det billeddiagnostiske område og skal anvendes til udveksling af billeder mellem regionens sygehuse samt elektronisk arkivering.
- **Digital Patologi**
Implementeringen af digital patologi er gennemført på alle sygehuse i 2021. Formålet med at digitalisere vævsprøver er bl.a., at patologer kan hjælpe hinanden på tværs af enheder. Det skal samtidig medvirke til at afhjælpe manglen på patologer, som behandler et stigende antal af vævsprøver fra især kræftpatienter
- **Region Syddanmarks digitaliseringsstrategi 2019-2021**
I 2021 er udarbejdet en ny Digitaliseringsstrategi for perioden 2022-2024 baseret på en bred involvering. Strategien består af fem temaer, hver med en række indsatser, der i sin helhed kan læses på regionens hjemmeside. Strategien sætter en række initiativer på "arbejdsprogrammet" for de kommende tre år. Initiativerne supplerer og udbygger de initiativer, der allerede er sat i gang i henhold til den tidligere strategi for perioden 2019-2021 samt beslutninger om konkrete systemanskaffelser
- **Mit Sygehus**
I 2021 er sket yderligere udvikling af Mit Sygehus. Mit Sygehus er Region Syddanmarks løsning til digital patientinvolvering og har været et vigtigt løsnings under COVID-19 til video konsultationer.

Herudover har regionen fortsat et højt og kontinuert fokus på informationssikkerhed. I 2021 er iværksat mange tiltag for at understøtte, kommunikere og implementere kravene i Databeskyttelsesforordningen. Der er fortsat arbejdet med at implementere initiativerne i Cyber- og Informationssikkerhedsstrategi, der udmøntes i fire hovedtemaer: Forudse, Forebygge, Opdage og Håndtere.

Syddansk Sundhedsinnovation – SDSI

I forhold til sundhedsinnovation har i 2021 bl.a. været fokus på nogle af de emner og udfordringer, der går på tværs af regionens sygehuse og stabe. Området er således karakteriseret af udbredt vidensdeling og samarbejde mellem regionens enheder for at skabe øget grad af sammenhæng mellem indsatserne.

Generelt set foregår mange lokale initiativer med udgangspunkt i sygehusenes behov, og hvor innovationskompetencerne hos SDSI anvendes af sygehusene efter behov. Dette finder bl.a. sted baseret på basismidler afsat af regionsrådet til finansiering af sygehusenes brug af Syddansk Sundhedsinnovation.

Fokus har været på skalering af sundhedsløsninger både på tværs af sygehusene i Region Syddanmark og mellem de fem regioner. Indsatserne har fx fundet sted i regi af regionens pulje på 20 mio. kr. til skalering, hvor der har været arbejdet med implementering af konkrete løsninger og identifikation af mulige nye skaleringsegnede løsninger.

Region Syddanmark har spillet en aktiv rolle i relation til Danske Regioners innovationsboard med indspil til løsninger, der kan udbredes i de øvrige regioner, og tilsvarende inspiration til løsninger, der kan udbredes i Syddanmark. Fra Region Syddanmark er beslutningsstøtteværktøjet Fælles beslutningstagning delt med de øvrige regioner, der nu arbejder med implementeringen heraf.

I de regionale pejlemærker er forbedring, patientsamarbejde og innovation hjørneste for regionens opgavevaretagelse. Som en central del af regionens Innovationsstrategi indgår ydermere, at sammenhængen mellem forbedrings- og innovationsarbejdet skal styrkes. I 2021 har der således været fokus på at skabe gode rammer og forudsætninger for at identificere og udnytte mulig synergi de to områder imellem.

I 2021 har der også været fokus på at styrke samarbejdet vedr. funding med udgangspunkt i området omkring kunstig intelligens. Dette har bl.a. fundet sted i dialog mellem det syddanske EU-kontor, sygehusenes innovationsenheder og relevante stabe for at kunne drage yderligere fordel af hinanden i forhold til fx vidensdeling, screening af finansieringsmuligheder og identifikation af mulige fælles projekter.

Som del af WHINN – Week of Health and Innovation – der er en syddansk videnfestival for sundheds- og velfærdsteknologi samt life science, er afholdt et event omkring internationale fundingmuligheder inden for kunstig intelligens.

I 2021 har Odense Universitetshospital i samarbejde med Syddansk Universitet åbnet to centre – CAI-X og CCR – med hvert sit fokus. CAI-X står for Danish Centre for Clinical Artificial Intelligence og er et anvendelsesorienteret forskningscenter med fokus på kunstig intelligens. CCR står for Centre for Clinical Robotics og er et robotcenter etableret i samarbejde mellem Det Tekniske Fakultet på SDU og Odense Universitetshospital, der skal facilitere samarbejdet mellem sundhedsvæsenet, forskning og virksomheder.

På det internationale område har der desuden været god aktivitet i regi af European Connected Health Alliance, der er en international markedsføringsplatform for dansk sundhedsinnovation og velfærdsteknologi. European Connected Health Alliance, Royal Melbourne Institute of Technology, Australien, og Region Syddanmark ved Syddansk Sundhedsinnovation har bl.a. afholdt flere internationale online events om digitale kompetencer i sundhedsvæsenet.

I 2022 igangsættes en proces med at formulere en ny innovationsstrategi for Region Syddanmark, der forventes politisk godkendt i starten af 2023.

Aktivitet

Som følge af COVID-19 samt sygeplejerskestrejken i 2021 har der været et fald i aktiviteten på samlet 7,5 pct.

Udvikling i aktivitet, somatik 2019-2021, målt i DRG-værdi

	2019-2020	2020-2021	2019-2021
Sydvestjysk Sygehus	-6,4 pct.	-2,3 pct.	-8,6 pct.
Odense Universitetshospital	-5,7 pct.	-1,9 pct.	7,4 pct.
Sygehus Sønderjylland	-9,1 pct.	-2,4 pct.	-11,2 pct.
Sygehus Lillebælt	-5,4 pct.	0,7 pct.	-4,7 pct.
Friklinikken	-19,1 pct.	8,8 pct.	-11,9 pct.
I alt	-6,2 pct.	-1,3 pct.	-7,5 pct.

Finansieringsmodellen for sygehusene

Regionsrådet vedtog i december 2020 finansieringsmodellen for 2021, som indebærer, at sygehusene i udgangspunktet er rammestyrede med populationsansvar, men med aktivitetsafregning på garantiklinikkerne. Herudover er der aktivitetsafregning for patienter fra Region Sjælland på alle afdelinger på Odense Universitetshospital. Der er desuden fortsat finansiering af væksten i særlig dyr medicin. Afregningsmodel og finansiering i forhold til Friklinikken er fortsat i 2021 som hidtil, dvs. med aktivitetsafregning ud fra en aftalt afregningsats.

Afdelinger, der i 2020 varetog garantifunktioner, er videreført som garantiafdelinger i 2021. Ud over garantiklinikkerne er der områder, hvor det er vurderet hensigtsmæssigt, at der sker aktivitetsfinansiering som konsekvens af, at området ikke aktivitetsmæssigt er i balance. Det kan være områder, hvor der er usikkerhed om aktiviteten, områder under opbygning m.v. Aktivitetsfinansiering gælder med helårsvirkning fra årets start.

Populationsansvar defineres som ansvar for sygehusbehandling for den andel (specialevis) af patienter, som sygehusene har betjent for de enkelte kommuner indtil det tidspunkt, den nye styringsmodel trådte i kraft. Sygehusene har således ansvar for at sikre patientrettighederne i forhold til udrednings- og behandlingsretten. Det indebærer samtidig et ansvar for, at udsøgningen til andre regioner og til private ikke stiger.

Heri ligger også, at man ikke sender egne patienter videre til fx andre sygehuse, garantiklinikker og regioner, eller drogler ned for aktiviteten sidst på året. Man varetager behandlingen af den population, man har ansvar for, så patienterne i videst muligt omfang ikke har behov for at benytte sig af muligheden for frit sygehusvalg.

Med styring på populationsansvar frem for aktivitet skabes større mulighed for sygehusene til at skabe løsninger, der modvirker aktivitetspresset og bedre kan imødekomme presset for øget kvalitet. Dette kan bl.a. ske ved at udnytte de redskaber, der ligger i den syddanske forbedringsmodel i form af mere optimale patientforløb, reduktion af spild og brug af andre behandlingsformer fx telemedicin og telepsykiatri. Ligeledes vil populationsansvaret give incitament til øget fokus på forebyggelse og samarbejde på tværs af sektorer, så aktivitet, der mest hensigtsmæssigt ligger i primærsektor, også flyttes ud hertil.

Konsekvenser af COVID samt sygeplejerskestrejken i finansieringsmodellen

Afregningen for de aktivitetsafregnede afdelinger og områder blev i lyset af COVID-19 suspenderet i perioden januar-februar 2021.

Som følge af sygeplejerskestrejken blev aktivitetsafregningen tilsvarende suspenderet på strejkeramte afdelinger i perioden juni-december 2021.

Garantiklinikkernes budgetansvar i forhold til det private har været suspenderet i hele 2021.

For at nedbringe ventetiderne og afvikle pukler som følge af udskudt aktivitet grundet COVID-19 og strejken har regionsrådet i 2020 og 2021 vedtaget en model med stykprisafregning på konkret udvalgte patientgrupper, som sygehusene har kunnet melde ind med.

Økonomisk balance

De samlede omkostninger er på 21.855,9 mio. kr., inkl. Sundheds andel af Fælles formål og administration samt Renter. Omkostninger vedr. Psykiatrien udgør 2.161,9 mio. kr. heraf.

Heri indgår afholdte COVID-19 relaterede merudgifter på 612,9 mio. kr.

Positive resultater på alle sygehuse

Alle regionens sygehuse har også i 2021 opnået positive driftsresultater.

Driftsresultater 2021, inkl. saldooverførsler

	Mio.
Odense Universitetshospital	35,0
Sygehus Sønderjylland	25,7
Sydvestjysk Sygehus	19,8
Sygehus Lillebælt	25,4
Psykiatrisygehuset	22,2
I alt	128,1

Økonomisk og aktivitetsmæssigt er driften på alle sygehuse i begyndelsen af året væsentligt påvirket af COVID-19. Senere fulgte afledte konsekvenser af sygeplejerskekonflikten samt ny opblussen af COVID-19 og omfattende samfundssmitte henover vinteren. Tilsammen har det givet store udfordringer på sygehusene, især sengeafsnittene, hvor et generelt højt medicinsk akutindtag, herunder af COVID-patienter, et stigende antal vakante stillinger, sygdom samt ferieafvikling blandt sygeplejerskerne har presset afsnittene.

Det høje fravær har påvirket arbejdspresset for de medarbejdere, som er mødt på arbejde og har medført øgede udgifter til dyre løsninger i form fx frivilligt ekstra- og merarbejde. I den daglige drift har fokus derfor været på at sikre bemanningen på afsnittene, eliminere flaskehalse og optimere patientflowet.

Trods ekstraordinære styringsvilkår vurderes sygehusene i balance ved udgangen af 2021. Heri indgår, at sygehusene er kompenseret for alle COVID-relaterede merudgifter.

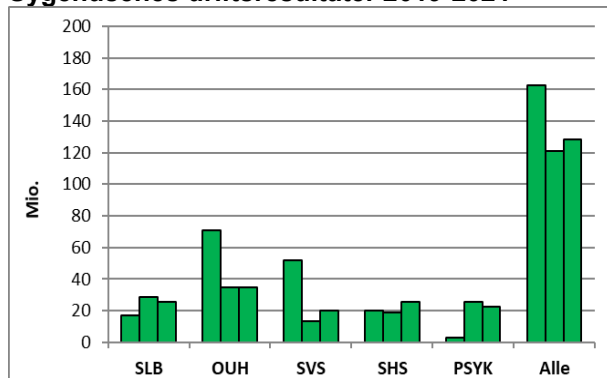
For alle sygehuse gælder herudover, at resultaterne skal vurderes i lyset af betydelige forsinkelser af øvrige planlagte, ikke direkte patientrelaterede aktiviteter. Fx ses betydelige forsinkelser i planlagte renoveringsarbejder og implementeringen af nye initiativer i budget 2021 m.v., ligesom der er fald i udgifterne til fx øvrige lægelige artikler, implantater mv.

I resultatet indgår, at Odense Universitetshospital i 2021 via central konto har opsparet ca. 80 mio. kr. til dækning af primært flytteudgifter forbundet med ibrugtagningen af Nyt OUH. Korrigeret for sådanne ekstraordinære reguleringer er resultatet på sygehusniveau på niveau med resultatet for 2020.

Endelig skal resultaterne også vurderes i lyset af, at Sydvestjysk Sygehus, Odense Universitetshospital og Sygehus Sønderjylland er i gang med tilpasning af omkostningerne til nye driftsniveauer ved realisering af effektiviseringskravene ved nye sygehusbyggerier. Psykiatrisygehuset og Sygehus Lillebælt har allerede gennemført nødvendige tilpasninger til effektiviseringskravene.

Sygehusenes resultater de seneste tre års er vist nedenfor.

Sygehusenes driftsresultater 2019-2021

Sygehusenes mindreforbrug op til 1 pct. af korrigeret budget genbevilges i 2022.

COVID-19 relaterede merudgifter

I 2021 er afholdt udgifter på i alt 1.057,0 mio. kr. på driften og 11,9 mio. kr. på anlæg til COVID-19 relaterede merudgifter. Staten har refunderet 444,1 mio. kr. til samfundstest og vaccination. Netto er således afholdt driftsudgifter for i alt 612,9 mio. kr.:

COVID-19 relaterede driftsudgifter i 2021

	Mio.
Sundhedssporet (test, behandling, rengøring, ombygninger m.m.)	457
Merudgifter til værnemidler	57
Pukkelafvikling på sygehuse og privathospitaler	34
Almen praksis – henvisning og opfølgning på testsvar	2
Vaccination (i alt 248,3 mio., heraf refunderet 160,5 mio.)	88
Mindreudgifter vedr. siddende patienttransport	-25
I alt	613

I løbet af 2021 er udgifter til COVID-19 især afholdt på sygehusene og hos Ambulance Syd samt fælleskonti.

Fælleskonti på drift og anlæg er løbende anvendt til især engangsudgifter, som ikke indgår i den normale sygehusdrift, fx udgifter til regionale karantæne-/testfaciliteter, nødvendige ombygninger, ekstra medicinsk udstyr m.m. Løbende refusion til samfundstest og vaccination er ligeledes registreret på fælleskontoen.

Sygehusene og Ambulance Syd har afholdt COVID-19 relaterede udgifter til værnemidler, testkits, analyser, ekstra rengøring m.v. samt udgifter til nye test-, behandlings- og analysefunktioner.

Ved regnskabsafslutningen er sygehusene, Ambulance Syd og AMK-vagtcentralen kompenseret for opgjorte COVID-19 relaterede merudgifter:

Kompensation for COVID-19 merudgifter

	Mio.
Odense Universitetshospital	300,1
Sygehus Lillebælt	167,6
Sydvestjysk Sygehus	139,2
Sygehus Sønderjylland	150,7
Psykiatrisygehuset	2,6
AMK-vagtcentral	9,0
Ambulance Syd	84,2
I alt	853,4

Konsolidering via fremrykning af initiativer

Inden for årets udgiftsloft er prioriteret indkøb, anskaffelser samt klima- og renoveringsprojekter på sygehusene.

Tilsvarende planer er gennemført i 2018, 2019 og 2020 med afsæt i sygehusenes langsigtede renoveringsbehov. Investeringerne bidrager til at lette udgiftspresset på regionens samlede økonomi – drift og anlæg – i de kommende år, bl.a. for at sikre det nødvendige råderum til at dække engangsudgifter ved ibrugtagningen af Nyt OUH. Samtidig understøtter investeringerne højt prioriterede indsatsområder, fx i relation til regionens klimastrategi.

Regionsrådet har i maj 2021 prioriteret i alt 192 mio. kr. til ekstraordinære investeringer, herunder fremrykkede renoveringsarbejder i driften for 88 mio. kr. Projekterne har bl.a. omfattet renovering af elevatorer samt renovering/udskiftning af køleanlæg, kloakker ventilation og el-net på sygehusene med positiv klimaeffekt i form af energibesparelser.

Herudover har regionsrådet i april 2021 ekstraordinært prioriteret 300 mio. kr. til løft af de medicotekniske rammer for 2021. Midlerne er målrettet fremrykning af genanskaffelser på alle sygehuse. Herved sikres råderum i de kommende år til at imødekomme det særlige genanskaffelsesbehov vedr. det nye OUH.

Grundet globale forsyningsproblemer, COVID-19 og overophedning inden for byggebranchen har flere af projekterne været forsinkede.

Ultimo 2021 er fremrykket indkøb af medicin og lægelige artikler for ca. 208 mio. kr. Desuden er genforsikret pensionsforpligtigelser i forhold til grupper af tjenestemandsansatte for 360 mio. kr. Endelig bidrager delvis indfrielse af regionens leasingforpligtigelse til at frigøre råderum på regionens drifts- og anlægsrammer til investeringer i medicoteknisk apparatur m.v.

Medicin

Udgifterne til sygehusmedicin er i 2007-2018 mere end fordoblet, svarende til vækst på 7 pct. i gennemsnit om året, og dermed steget langt mere end den samlede økonomi på sundhedsområdet. Over tid tegner denne udgiftspost sig altså en stadig større andel af de samlede budgetter.

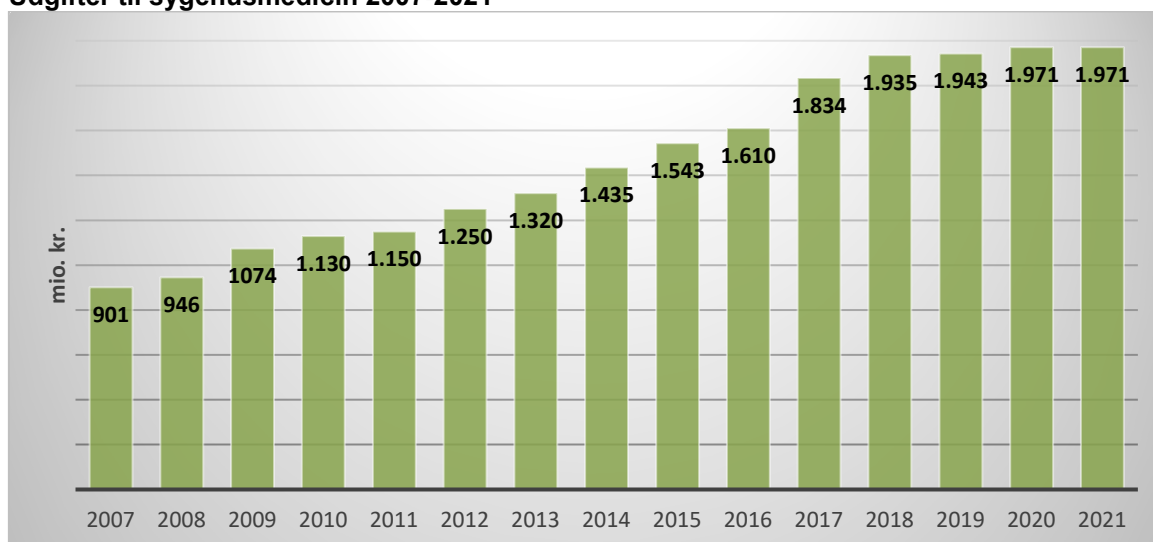
Væksten i udgifterne til medicin skyldes bl.a., at patienterne lever længere og derfor skal have medicinen i længere tid, og at der løbende kommer nye – og ofte dyrere – præparater på markedet.

De seneste tre år har der imidlertid været tæt på nulvækst i udgifterne til sygehusmedicin. Dette skyldes bl.a. realisering af besparelser som følge af patentudløb og deraf faldende priser inden for udvalgte præparater.

En del af den afdæmpede vækst kan tilskrives arbejdet i Medicinrådet, der siden 2017 har haft til opgave at fremme en rationel og ensartet ibrugtagning af ny sygehusmedicin.

Den fremtidige udgiftsudvikling på området er meget vanskelig at estimere, da der fortsat udvikles nye og dyre lægemidler, som det er svært at forudsige effekten af.

Udgifter til sygehusmedicin 2007-2021

Kvalitet

Center for Fælles Beslutningstagning

Center for Fælles Beslutningstagning er et regionalt initiativ med det formål at støtte patienten i at tage den rette beslutning under et behandlings-, udrednings- eller plejeforløb. Regionsrådet afsatte i 2019 4 mio. kr. for at udrulle de lokalt opnåede resultater på Sygehus Lillebælt på regionens sygehuse. Udrulning er nu igangsat på 33 afsnit/afdelinger på tværs af regionen.

Alle sygehuse har ansat lokale implementeringskonsulenter for at udrulle og forankre initiativet. Der er udviklet 36 *Beslutningshjælpere*, som støtteværktøjerne kaldes. Udrulning af Beslutningshjælperen understøttes bl.a. af, at 126 undervisere på tværs af regionen har deltaget i kurset "Teach-the-Teachers" og har undervist 1.016 af deres kolleger. 165 ledere har deltaget på kurset "Fælles Beslutningstagning for ledere".

Et E-læringsprogram er udviklet til interaktivt at undervise klinikere i at praktisere fælles beslutningstagning i samtalen med patienten. Programmet er desuden ved at blive implementeret i de øvrige regioner.

Der er fastsat regionale resultat- og procesmål til at monitorere indsatsen. Bl.a. er der lagt to nye spørgsmål om fælles beslutningstagning ind i de løbende undersøgelser af den patientoplevede kvalitet (LUP), og der foretages observationer i de involverede afdelinger.

I løbet af 2021 er det blevet muligt at udarbejde beslutningshjælpere på såvel dansk som engelsk. Centerets animationsfilm om tilgangen "Fælles Beslutningstagning" er oversat til engelsk, tysk og norsk og findes på Youtube. Beslutningshjælperen er i 2021 tillige koblet på patient-app'en "Mit sygehus", og man får udleveret den elektroniske beslutningshjælper via "Mit sygehus" i forbindelse med den givne konsultation.

Hastigheden for udrulningen på regionens sygehuse har været påvirket af Covid-19-pandemien.

Lærings- og kvalitetsteams – LKT

Et lærings- og kvalitetsteam er et nationalt netværk af klinikere og ledere fra relevante afdelinger og enheder samt en ekspertgruppe, som arbejder med kvalitetsforbedringer inden for et nøje afgrænset område, hvor behandlingskvaliteten generelt er utilfredsstillende og/eller, hvor der er stor, uønsket variation i kvaliteten. I Region Syddanmark tager arbejdet i de lokale forbedringsteams på sygehusenhederne afsæt i Den Syddanske Forbedringsmodel.

Forud for den seneste indstillingsrunde var fokus på at igangsætte lærings- og kvalitetsteams på baggrund af lokale, succesfulde projekter i klinikken, og at evidens, data og faglig konsensus skal foreligge på igangsættelsestidspunktet. Bl.a. i lyset af positive resultater i det lokale tværsektorielle projekt på Sygehus Lillebælt 'Kom trygt hjem' er i 2021 besluttet, at emnet for næste nationale Lærings- og kvalitetsteam skal være "Tværsektorielle patientforløb for +65-årige med hofte- og lårbrud", hvor der bygges videre på 'Kom trygt hjem'-konceptet.

Regionerne er på skift ansvarlige for at koordinere og gennemføre landsdækkende aktiviteter i forhold til et specifikt lærings- og kvalitetsteam, og Region Syddanmark er ansvarlig for netop det valgte emne.

COVID-19 har også betydet forsinkelser i 2021, men der er holdt første ledelses- og læringsseminar i regi af såvel LKT Akut kirurgi samt LKT Tvang.

Regionernes Kliniske KvalitetsudviklingsProgram – RKKP

Regionernes Kliniske KvalitetsudviklingsProgram omfatter for nuværende ca. 85 kliniske kvalitetsdatabaser, der alle har til formål at måle kvaliteten af den sundhedsfaglige (kliniske) behandling. Det sker gennem indsamling af data om patienternes udredning, sygdom og behandling inden for specifikke sygdomsområder. Data fra de kliniske kvalitetsdatabaser modtages efterfølgende i regionerne som resultater, der siger noget om kvaliteten af den sundhedsfaglige behandling og de sundhedsfaglige ydelser.

På regionalt niveau bruges resultaterne bl.a. til at identificere områder, hvor der kan være behov for en særlig indsats i forhold til forbedring af den kliniske kvalitet, eller områder, hvor der er særlige udfordringer med hensyn til indberetning af data og datakomplethed (registreringsudfordringer).

Ud over at bruge resultaterne fra de kliniske kvalitetsdatabaser til lokale forbedringstiltag på sygehuse og regionale forbedringstiltag på tværs af to eller flere af sygehusene bruges resultaterne også på nationalt niveau. Det sker bl.a. via Lærings- og Kvalitetsteams (LKT) – som er en del af det Nationale Kvalitets-

program – hvor flere af de nedsatte LKT'er tager udgangspunkt i og understøttes af en kliniske kvalitetsdatabase. Det gælder fx i forhold til den i 2021 igangsatte LKT Akut Kirurgi.

De kliniske kvalitetsdatabaser udgør dermed et centralt omdrejningspunkt i forhold til at arbejde med data-drevet kvalitetsudvikling på såvel lokalt, regionalt som på nationalt niveau.

Infektionshygiejne

Den regionale handleplan for nedbringelse af sygehuserhvervede infektioner er forlænget og løber frem til 2023. Forebyggelse af sygehuserhvervede infektioner har stor bevågenhed i Region Syddanmark, og sygehusene arbejder fortsat med lokale indsatser for at realisere både lokale og regionale målsætninger for reduktion af sygehuserhvervede infektioner, hvilket er i tråd med et af handleplanens fokusområder.

På rengøringsområdet har der siden 2020 været fokus på læring og implementering af den nye Nationale Infektionshygiejniske Retningslinje (NIR) for rengøring. I 2021 er første gang af rapporteret på resultater i f.t. NIR, og alle fem sygehuse opnåede godkendt rengøringskontrol på begge gennemførte, eksterne rengøringskontroller. Omstillingen til den nye nationale retningslinje er sikret via en målrettet indsats på sygehusene for at understøtte og udvikle kvaliteten af den daglige rengøring.

Antibiotikaforbrug

For at understøtte et rationelt forbrug af antibiotika har den Regionale Antibiotikagruppe i 2021 bl.a. udarbejdet en retningslinje rettet mod håndtering af patienter med mistænkt allergi over for et antibiotikum og en retningslinje for en behandlingsform, hvor der transplanteres afføring.

Derudover er antibiotikavejledningen revideret, og det tilknyttede E-læringsmodul opdateret.

Patientrapporterede Oplysninger (PRO)

Patientrapporterede oplysninger er data, rapporteret af patienten selv om egen helbredstilstand, herunder fysisk og mentalt helbred, symptomer, helbredsrelateret livskvalitet og funktionsniveau. PRO-data indsamles typisk via spørgeskemaer, som patienten udfylder. Svarene bruges til at give patienterne større indflydelse, da involvering af patientens eget perspektiv via spørgeskemasvar sikrer god dialog og prioriterer behandlingsindsatsen derhen, hvor den patientoplevede værdi er størst.

SydPRO er tableteret som fælles funktion, der på tværs af sygehusene og IT understøtter arbejdet med PRO i hele regionen, centralt koordineret fra Kvalitet og Forskning i regionshuset. I 2021 er igangsat udvikling af en PRO-løsning til senfølger efter kræft og afprøvning af en PRO-løsning til diabetes. De to løsninger udvikles og afprøves i 2022 med henblik på evt. anvendelse i hele regionen.

Regionen bidrog i 2020 til demonstrationsprojekter sammen med Regionernes Kliniske Kvalitetsudviklings-Program om sikker databevægelighed. I 2021 er arbejdet videre med disse demonstrationsprojekter.

Region Syddanmark indgår i det nationale PRO-arbejde og arbejder fx tæt sammen med Regionernes Kliniske Kvalitetsudviklingsprogram (RKKP) om at udveksle data på tværs af sektorer via den nationale PRO-infrastruktur, så PRO-data også kan anvendes i databaserne.

Ud over fælles PRO-aktiviteter er der et lokalt PRO-arbejde i gang på alle regionens sygehuse. Erfaringerne herfra opsamles og deles via fælles samarbejdsfora – internt i regionen såvel som i samarbejde med øvrige regioner, kommuner, statslige myndigheder samt interesseorganisationer.

Personlig Medicin

Personlig medicin er betegnelsen for, at man målretter behandlingen til den enkelte patient med udgangspunkt i patientens personlige karakteristika, herunder især genetiske forhold.

De overordnede politiske rammer for Region Syddanmarks strategiske satsning på personlig medicin er knæsat med vedtagelsen af visionsoplægget "Sammen om individuel behandling" for en syddansk infrastruktur for personlig medicin. Heri fastlægges regionens vision for området: et tilbud om personlig medicin som del af behandlingen til alle relevante patientgrupper.

Syddansk Datastøttecenter for Personlig Medicin er etableret i 2021. Centret understøtter arbejdet med personlig medicin, hvor bl.a. patientbehandling og diagnostik, lokal forankring og synlighed samt udnyttelse

af eksisterende kompetencer og miljøer er i fokus. Datastøttecentret vil således i vidt omfang blive bemandet med specialiserede medarbejdere fra eksisterende faglige miljøer i form af delestillinger.

Regionens arbejde med personlig medicin koordineres løbende med og inspireres gensidigt af forskellige samarbejdspartnere på området, fx Syddansk Universitet, øvrige regioner og universiteter og Nationalt Genom Center.

Kræftbehandling

For at sikre accelererede patientforløb på kræftområdet prioriteres efterlevelse af forløbstider i kræftpakkerne højt. Den samlede målopfyldelse i kræftpakkeforløb for Region Syddanmark har i 2021 været på ca. 81 pct. Det betyder, at ca. 81 pct. af patienterne har påbegyndt initial behandling inden for den samlede standardforløbstid, der er fastsat i kræftpakkerne. Det er dog ikke alle patienter, som kan tilbydes udredning og behandling inden for disse forløbstider, da lidelsens karakter, anden sygdom hos patienten, kan medføre, at forløbet af faglige årsager må forlænges.

I aftalen om budget 2021 er prioriteret økonomi til en styrket indsats til patienter med senfølger efter kræft. Der er nu oprettet senfølgeklinikker på alle regionens sygehuse. Deres tilbud retter sig bl.a. til patienter med uklare eller komplekse senfølger, som ikke har kunnet afhjælpes i det øvrige sundhedsvæsen. Som led i indsatsen mod senfølger er desuden etableret et regionalt kompetencecenter i regi af Sygehus Lillebælt.

I budgetaftalen blev også afsat midler til et løft af den palliative indsats, altså den lindrende indsats for alvorligt syge og døende patienter, som også skal komme kræftpatienter til gavn. Disse initiativer er ved at blive udbredt på sygehusene. Herudover har forskning, udvikling og udbredelse af personlig medicin været i fokus i de seneste budgetaftaler. Det sigter mod en mere skræddersyet behandling til bl.a. kræftpatienter.

Ret til hurtig udredning

Patientrettigheder er udpeget som et regionalt indsatsområde, herunder ret til hurtig udredning. På det somatiske område er målet for udredning at nå en målopfyldelse på 90 pct. For det psykiatriske område er målet at fastholde det hidtidige høje niveau.

Ret til hurtig udredning har været suspenderet ad flere omgange som følge af COVID-19, senest fra 3. til 21. januar 2022.

Målopfyldelsen er i høj grad fortsat præget af efterslæb efter COVID-19 og situationen efter sygeplejerskekonflikten i sommeren 2021. Tal for 4. kvartal 2021 viser en målopfyldelse på 83,47 pct. for psykiatrien og 68,39 pct. for somatikken.

Indsatser som følge af Corona-virus og COVID-19

Afdelingen for Sundhedsplanlægning varetager en bred opgaveportefølje i forhold til COVID-19, herunder sekretariatsfunktion for regionens COVID-19 task force, koordination mellem sygehusene og mellem afdelinger i regionen, opgaver i forhold til test, vaccination, sygehuskapacitet til COVID-19, senfølgeindsats i forbindelse med COVID-19, nedlukning af aktivitet og dispensering af patientrettigheder samt transport og isolation af patienter med bekræftet eller mistænkt COVID. Herudover er varetaget en række beredskabsopgaver og kontakt med centrale myndigheder. Sundhedsplanlægning har ligeledes deltaget i en række nationale udvalg og varetaget kommunikationsopgaver i forhold til borgere, presse, myndigheder og politisk niveau. Indsatsen er varetaget i tæt samarbejde med sygehusene og andre afdelinger i regionshuset.

Opgaven med test for COVID-19 har løbende udviklet sig fra opbygning af testkapacitet på de kliniske mikrobiologiske afdelinger til opbygning af store og lokale testcentre i regi af Testcenter Danmark, mobil PCR-testkapacitet, test i forbindelse med grænselukninger samt systematisk test af medarbejdere på sundheds- og socialområdet i kommuner og regioner. Der er iværksat en stor indsats i forhold til opbygning af et fintmasket net af hurtigteststeder i samarbejde med private udbydere af hurtigtest, herunder test i forbindelse med arbejdspladser og uddannelsesinstitutioner.

Vaccination mod COVID-19 blev påbegyndt 28. december 2020. Organiseringen er lagt decentralt i regi af sygehusene, der har opbygget vaccinationscentre, udkørende enheder og pop-up vaccinationsklinikker. I 2021 er der desuden indgået aftale med apoteker og almen praksis i Region Syddanmark om udførelse af vaccinationer. Herunder er varetaget en meget stor koordineringsopgave med kommunerne i forhold til at sikre vaccination af ældre og sårbare borgere, herunder borgere på plejehjem, sociale institutioner og

vaccination i eget hjem. Der er udarbejdet eskaleringsplaner, så vaccinationskapaciteten kan følge med udbuddet af vacciner.

Sygehusene har i 2021 løbende omstillet kapaciteten for at kunne tage imod patienter med COVID-19 på grundlag af nationalt planlægningsgrundlag, udmeldt af Sundhedsstyrelsen. For at sikre kapacitet både på intensivafdelinger og til medicinske senge til patienter med COVID-19 er udsendt planlagte operationer i fornødent omfang. Den akutte aktivitet samt behandling af kræft- og hjertepatienter har ikke været berørt.

I kølvandet på COVID-19 har regionen oprettet to senfølgeklinikker for COVID-19 på hhv. Odense Universitetshospital og Sygehus Lillebælt Kolding. Senfølgeklinikkerne ser patienter med komplekse eller langvarige senfølger. De fleste senfølger i forbindelse med COVID-19 følges hos egen læge eller i andre afdelinger på sygehus.

Planlægning af nye indsatser for akutte patienter, hjertepatienter og fødsler

I aftalen om budget 2020 indgik, at der skulle udarbejdes planer for henholdsvis det akutte område, fødeområdet samt hjerteområdet.

Med akutplanen er Sundhedsstyrelsens nationale anbefalinger fra 2020 til den akutte sundhedsindsats omsat til regionale tiltag. Akutplanen bygger herud på forslag, der indgik i Danske Regioners udspil fra 2018. Regionsrådet har godkendt akutplanen i november 2021.

Med fødeplanen omsættes Sundhedsstyrelsens anbefalinger for svangreområdet fra 2021 til konkrete regionale indsatsområder og anbefalinger. Fødeplanen er godkendt af det fratrædende regionsråd i december 2021 og af det nye regionsråd i februar 2022.

Med hjerteplanen omsættes i relevant omfang Danske Regioners udspil 20 slag for hjerterne, som indeholder forslag til såvel nationale, regionale som kommunale initiativer, herunder forslag til diagnostik, telemedicin og decentrale tilbud. Hjerteplanen er godkendt af regionsrådet i oktober 2021.

Præhospital indsats – ambulanceområdet

Den præhospital indsats er indsatsen uden for sygehuset over for akut syge, tilskadekomne og fødende. Indsatsen har til formål at redde liv, forbedre helbredsudsigter, formindske smerter og andre symptomer samt at afkorte det samlede sygdomsforløb, yde omsorg og skabe tryghed.

Fokus er på den regionsdækkende indsats med ambulancer, lægebiler, ambulancer bemandet med paramedicinere samt akutbiler, som kan sikre en hurtig behandlingsindsats af akut syge eller tilskadekomne overalt i regionen.

Regionsrådet har fastsat responstidsmål og servicemål for den præhospital indsats, varierende i forhold til hastegrad af kørslerne. Kvartalsvist følges op på responstiderne.

Som supplement til den professionelle hjælp arbejdes løbende med at udbygge akuthjælperordninger i områder med lange responstider, drevet af frivillige kræfter. Der er i alt 234 akuthjælperordninger i regionen, en nødbehandlerbil på Nordals samt en ordning med praktiserende lægeren nødbehandlerbil på Ærø, der kaldes ud ved to samtidige ambulance A-udkald.

Region Syddanmark er med i Hjerteløberne. Over 20.000 frivillige i regionen rykker i denne ordning ud til hjertestop. I maj 2020 overgik projektet Danmark Redder Liv til Hjerteløberne, hvor frivillige kaldes ud til hjertestop i hele Syddanmark.

Store investeringer i nye sygehuse

Sygehus Sønderjylland Aabenraa

Kvalitetsfondsbyggeriet vedr. om- og udbygning af akutsygehuset i Sygehus Sønderjylland Aabenraa er i al væsentlighed afsluttet med udgangen af 2021. Projektet afsluttes inden for de aftalte rammer for tid og kvalitet med en meget begrænset overskridelse af de økonomiske rammer grundet en række uforudsete udfordringer i de sidste måneder af projektet, svarende til 0,9 pct.

Udbygningen til akutsygehus er gennemført i to faser, hvoraf **fase 1** med bl.a. ny fælles akutmodtagelse og et familiehus blev taget i brug i efteråret 2014. **Fase 2** omfatter først og fremmest en ny sengebygning, som blev teknisk afleveret ultimo 2019. Indflytningen skete i foråret 2020. Ombygning af det eksisterende sygehus blev påbegyndt umiddelbart herefter og afleveret i efteråret 2021.

Projektet er gennemført i tråd med tilsagnet om støtte fra Kvalitetsfonden, så kravet om et fuldt funktionsdygtigt sygehus er realiseret som forudsat. Samlet set står Region Syddanmark med et flot, moderne og tidssvarende akutsygehus i Aabenraa.

Sygehus Sønderjylland Sønderborg

Regionsrådet vedtog i 2018 en helhedsplan for Sygehus Sønderjylland, som omfatter modernisering af de fysiske rammer i Sønderborg gennem en større renovering samt ombygning. I 2020 blev et samlet ambulatorietorv færdigbygget og idriftsat. Som led i fortsat transformation af sygehuset til specialsygehus godkendte regionsrådet i juni 2020 idéoplæg for ombygning og renovering af funktioner i sygehusets underetage.

Sygehus Lillebælt Vejle

Regionsrådet meddelte i 2018 bevilling til renovering af sengeafsnit på Vejle Sygehus som del af generalplanen for Vejle Sygehus Fase 2. Ombygning af det første sengeafsnit afsnit A160 er nu færdiggjort, og afsnittet for Åbne Indlæggelser er flyttet ind. Byggeprocessen vedr. A140 og A240 er forlænget dels for at tilgodese patienterne og driften af sygehuset, dels som følge af byggestop på grund af COVID-19. Byggetiden er ca. 1 år og ventes færdiggjort i maj 2022.

Regionsrådet har i november 2021 meddelt anlægsbevilling til udvidelse af laboratoriecentret på Vejle og Kolding Sygehus. De fysiske rammer i laboratoriecentret har over en årrække været stærkt udfordret. Projektet omhandler en udvidelse af kontorarealer og forbedret sammenhæng på laboratorieområdet i Vejle og en udvidelse af laboratoriefaciliteterne i Kolding. Projekterne er i 2021 med forventet aflevering og ibrugtagning med udgangen af 2023 for ny etage på laboratoriecentret i Vejle. Aflevering og ibrugtagning af ny tilbygning til laboratoriet i Kolding ventes med udgangen af 2024.

Sygehus Lillebælt Kolding

Regionsrådet meddelte i 2020 bevilling til ændring af forpladsen på Kolding Sygehus for at forbedre adgangsforholdene for gangbesværede og handicappede. Projektet ventes afleveret i april 2022.

Regionsrådet har i november 2021 meddelt anlægsbevilling til et nyt familieområde på Sygehus Lillebælt Kolding. Projektet omfatter dels en ny tilbygning til neonatalafsnittet, dels modernisering og renovering af fødeområdet med henblik på at udvide kapaciteten og skabe moderne og tidssvarende fødemiljøer. Projekterne er påbegyndt i 2021 med forventet aflevering og ibrugtagning hhv. 1. halvår 2024 og med udgangen af 2024.

Odense Universitetshospital

I aftalen om budget 2018 blev afsat midler til etablering af et AIB-laboratorium for at styrke stamcelleforskningen på OUH. Erhvervelse af ejendom på Stærmosegårdsvej til etablering af et Plasmafaresecenter gav mulighed for en bedre bygningsmæssig og geografisk placering af laboratoriet. AIB-projektet er afleveret ultimo 2021, men kvalificering af lokalerne pågår fortsat. Sideløbende hermed er proces for myndigheds-godkendelser fra Arbejds miljøtilsynet og Miljøstyrelsen af Laboratorium for Celleterapi påbegyndt.

Det nye OUH

Indledende arbejder (DP01) og **Byggemodning** (DP02): Projekterne er afsluttet og afleveret.

Vidensaksen (DP03), **Behandlings- og sengeafsnit** (DP04) samt **Klyngerne** (DP05-08): I 2021 har primære aktiviteter været facademontering, montage af vinduer samt taglægning. Indvendigt har de primære

aktiviteter været føringsveje, installation af præfabrikerede badeværelser, lukning af klimaskærm, etablering af indvendige skillevægge samt påbegyndelse af installationsarbejder.

I juni 2021 er indgået en aftale med totalentreprenør på DP03-DP08 vedr. tidsfristforlængelse som følge af COVID-19. Aftalen betyder, at det nye OUH afleveres i august/november 2023.

Øvrige delprojekter ved det nye OUH

- Solcelleanlægget blev færdiggjort i juli 2020 og forsyner nu byggepladsen med grøn strøm
- Serviceby (Logistik- og Sterilcentral samt Køkken): Logistik- og sterilcentralen bliver afleveret i oktober 2022. I september 2022 påbegyndes indflytning i køkken
- Steno Diabetes Center Odense (SDCO): Udgravning af kælder og støbning af vægge pågår. I den nordlige del af huset er opsætning af facadeelementer påbegyndt. Ca. 90 pct. af opførelsen finansieres af Novo Nordisk Fonden.

Sydvestjysk Sygehus, Esbjerg

- **Fase 2** (ny sengebygning og heliport): Sengebygningen blev afleveret fra totalentreprenøren i 2019. Efterfølgende har bygherreorganisationen arbejdet med at klargøre byggeriet til sygehusdrift. Indflytningen blev gennemført som planlagt med sidste flytning af senge i marts 2020. Ny helikopterlandingsplads på toppen af den tidligere sengebygning blev taget i brug i 2020. Endelig regnskabsaflæggelse afventer afklaring af de sidste fejl i byggeriet.
- **Fase 3** Renovering af tidligere sengebygning blev igangsat i 2020. Første etape er etage 4, som skal huse den kommende kandidatuddannelse i medicin samt efteruddannelse og forskning. Etage 4 skal stå klar senest medio 2022, hvor de første kandidatstuderende fra Syddansk Universitet starter.

Psykiatri

Fremtidens psykiatri: I forhold til planen fra 2007 udestår byggerierne i tilknytning til det nye OUH for såvel børne- og ungdomspsykiatrien samt voksenpsykiatrien. Børne- og ungdomspsykiatrien etableres i en fælles børneklynge med somatikens afd. H og følger planen for det nye OUH, mens voksenpsykiatrien etableres i en selvstændig klynge som OPP-projekt.

Voksenpsykiatrien opføres af A. Enggaard A/S, hvor disponeringsfasen, herunder brugerprocesser, er påbegyndt i 2021. OPP-projekt ventes klar samtidig med kvalitetsfondsprojektet. Projektet omfatter eksisterende senge fra psykiatrisk afdeling samt et rehabiliteringsafsnit, et fælles spiseforstyrrelsesafsnit og udbygning af intensive senge. Sidstnævnte elementer finansieres af midler afsat på finansloven for 2020.

Ombygning og modernisering af sengeafsnit i Svendborg er afsluttet i 2021, hvad angår sengeafsnittene. De sidste ombygninger af øvrige områder ventes afsluttet i starten af 2022. Ombygningen sikrer, at psykiatriens bygninger i Svendborg i højere grad afspejler standarderne i 'Fremtidens psykiatri'.

Psykiatriplan 2020-2024: Som en del af "Fremtidens psykiatri 2020-2024" er de særlige pladser flyttet til Odense, og der er etableret et nyt retspsykiatrisk afsnit i Esbjerg. I 2021 er desuden påbegyndt en løbende tilpasning af eksisterende rammer til konceptet front- og backoffice, på samtlige døgnafsnit, hvilket fortsætter i 2022.

Aktivitet

Ydelsesniveauet hos alment praktiserende læger har i 2021 været på i alt 9,8 mio. afregnede kontaktydelser i dagtid. For speciallæger drejer det sig om 0,9 mio. kontaktydelser. For speciallægerne ses en stigning, mens der er et fald i almen praksis. Ydelsesniveauet for øvrige aftaleområder som fodterapi, kiropraktisk behandling etc. har også været højt.

Syddanskernes kontakt med sygesikringsområdet

94,9 pct. af alle syddanskere har i 2021 modtaget en ydelse hos enten en praktiserende læge, tandlæge, speciallæge, fysioterapeut o.a., hvortil regionen har ydet et tilskud. Det er et lidt lavere niveau end 2020, hvor syddanskerne trods restriktionerne under pandemien sikrede sig at få de nødvendige ydelser. 9 ud af 10 borgere i regionen - mere præcist 90,3 pct. – har i løbet af året været i kontakt med egen læge.

Økonomi

De samlede omkostninger inden for praksisområdet er på 4.922,6 mio. kr. Samlet set er der et mindreforbrug på 298 mio. kr.

For praksisområdet, ekskl. medicintilskud, udgør mindreforbruget godt 164 mio. kr. Inden for hele praksisområdet er økonomien vokset med 2,4 pct. Almen lægehjælp er steget med 1,6 pct., mens det største fald vedr. behandlinger ses på Specialiseret tandpleje med 31,1 pct.

Udgifterne til medicintilskud ligger 121,0 mio. kr. under et skøn, der lå til grund for økonomiaftalen for 2021.

Praksissektoren efter to år med Covid-19

Adgang til diagnostik og behandling i praksissektoren blev påvirket af pandemien og nedlukningen af Danmark medio marts 2020. Alle ydere uanset overenskomstområde blev mere eller mindre ramt i kortere eller længere perioder.

For at minimere nedlukningens reducerede adgang til klinikkerne blev iværksat initiativer på landsplan og regionalt for at opretholde muligheden for at søge lægehjælp eller få dækket andre behov i praksissektoren. Der blev fremsendt gratis værnemidler, som mundbind, håndsprit, visirer og engangskitler til praksissektoren, da der var stor efterspørgsel, og klinikkerne havde svært ved at skaffe dem selv. Det fortsatte, indtil det blev muligt for praksis selv at rekvirere værnemidlerne.

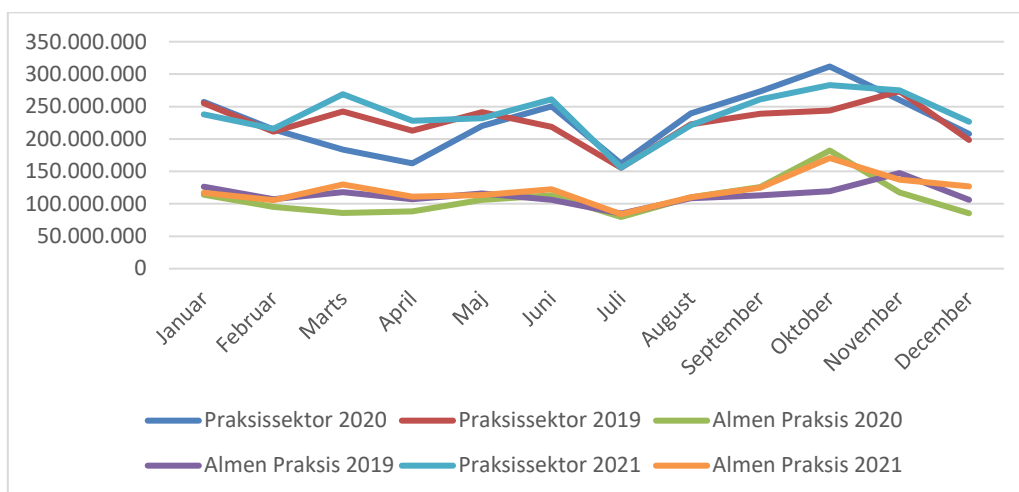
I løbet af marts 2020 blev indgået midlertidige, nationale aftaler om rammer for videokonsultationer i praksissektoren. Aftalerne er aktive så længe, COVID-19 pandemien pågår. Der blev introduceret en række digitale løsninger som "*Virtuelt venteværelse*" og "*MinLæge*"-appen, udviklet til at understøtte videokonsultationer i almen praksis og speciallægepraksis, mens der for psykologer, fysioterapeuter, kiropraktorer og fodterapeuter kom en videoløsning, "*Videokonsultation*", i regi af Sundhed.dk.

Initiativerne betød, at isæt almen praksis hurtigt kunne åbne for adgangen til at gennemføre konsultationer, hvilket ses ved nærmest parallelle kurver i foråret og sommeren 2019 og 2020 i figur 1. For øvrige ydertyper viste det sig svært at indhente aktiviteten, som ikke kunne gennemføres i foråret. Efter sommeren 2020 blev aktiviteten hos fysioterapeuter, kiropraktorer og tandlæger på niveau med 2019 som udtryk for en tilpasning til den aktuelle situation i pandemien. Stigningen i hele praksissektorens honorarer i efteråret beror på aktiviteten i almen praksis, hvilket også ses af de parallelle forløb.

Påvirkningen af nedlukningen ses tydeligt på honoraret udløst af konsultationer, besøg etc. for hver måned.

Den begrænsede adgang til praksissektoren ses meget markant ved at sammenligne niveauet fra 2019 med 2020 for hhv. hele praksissektoren og almen praksis uanset tidspunkt på døgnet.

Kurverne for 2021 viser tydeligt, at klinikkerne i praksissektoren har formået at opretholde et nærmest normalt aktivitetsniveau hele året uanset hvilke tiltag og restriktioner, der var gældende. De to 2021-kurver er stort set over niveauet for både 2019 og 2020 i alle månederne. Klinikkerne i praksissektoren har vist sig som en agil aktør, som hurtigt kan tilpasse sig udefra kommende begivenheder. Sammenholdt med sektorens tilbud betyder det, at der ikke er et systematisk efterslæb af diagnostik og behandling, som det ses for sygehusene.

Psykologhjælp til unge

Siden 2008 har der været et tilbud om tilskud til behandling for let til moderat angst og depression via først SATS-pulje-midler og efterfølgende som en permanent del af bloktilskuddet. Gruppen af tilskudsberettigede patienter er løbende udvidet, ligesom tilskuddet er blevet differentieret i forhold til aldersgrupper.

På finansloven er afsat 47 mio. årligt fra 2022 til at permanentgøre den eksisterende forsøgsordning med gratis psykologbehandling til unge med let til moderat depression eller angst. Ordningen udvides, så den omfatter alle i aldersgruppen 18-24 år.

I Region Syddanmark er andelen af 18-24 årige, som bliver behandlet for angst eller depression, fra 2015 vokset fra 1,7 til 2,1 pct. Umiddelbart synes andelen af unge, der henvises til psykologhjælp for angst eller depression at stige ca. 0,1 pct.point årligt. Derfor forventes fortsat flere unge om at søge hjælp hos psykologerne fremover.

Regnskab 2021

Mio. kr., netto	Regnskab 2021	Budget		Regnskab 2020
		Oprindeligt	Ajourført	
Somatik	17.617,0	17.464,3	17.143,1	17.544,4
Psykiatri	2.161,9	2.118,5	2.222,0	2.099,6
Sygesikring	4.922,6	5.189,4	5.221,1	4.849,5
Administration, renter m.v.	2.077,1	1.667,0	1.908,4	1.843,3
Omkostninger i alt	26.778,5	26.439,2	26.494,6	26.336,9
Bloktilskud	-22.998,4	-22.045,0	-22.974,8	-21.769,5
Resultatafhængigt bidrag fra staten	-332,8	-332,8	-332,8	-329,2
Kommunale aktivitetsafhængig bidrag	-4.320,9	-4.320,9	-4.320,9	-4.273,8
Finansiering i alt	-27.652,1	-26.698,6	-27.628,6	-26.372,5
Driftsresultat	-873,6	-259,5	-1.134,0	-35,7

Fortegn: Driftsresultatet: - = finansiering større end omkostninger.

Personaleforbrug

Det samlede personaleforbrug er på 24.808 årsværk, hvilket er 910 flere end i 2020. Knap 60 pct. af stigningen skyldes den omfattende test- og vaccinationsindsats i 2021.

Social

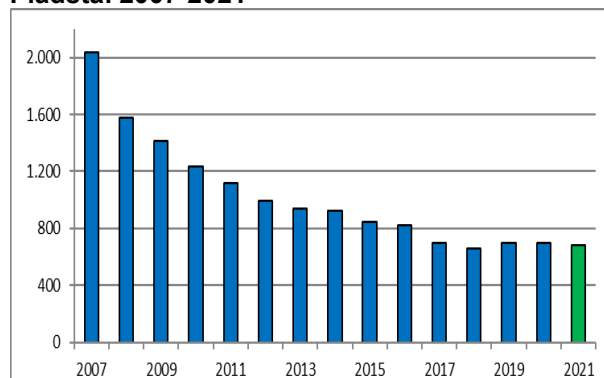
Social og Specialundervisning

Aktivitet

Regionen har i 2021 drevet fem sociale centre. Centrene leverer tilbud til særligt udsatte børn og unge, handicappede børn og unge, handicappede voksne, borgere med autisme og senhjerneskade, domfældte udviklingshæmmede, socialpsykiatriske tilbud samt undervisningstilbud og kommunikationsydelser.

De fem centre har i alt 681 normerede pladser, hvilket er 19 pladser mindre end i 2020.

Pladstal 2007-2021

Belægning lidt lavere end budgetteret

Belægningen er generelt høj på døgnpladserne på voksenområdet, mens den er lavere end budgetteret på dagtilbud for voksne samt døgn- og skoletilbud til børn og unge.

Den realiserede belægning i 2021 er samlet på 95,1 pct. og dermed ca. 2 pct. lavere end budgetteret.

Ved årets udgang er der 17 særforanstaltninger, hvilket stort set er uændret i forhold til 2020.

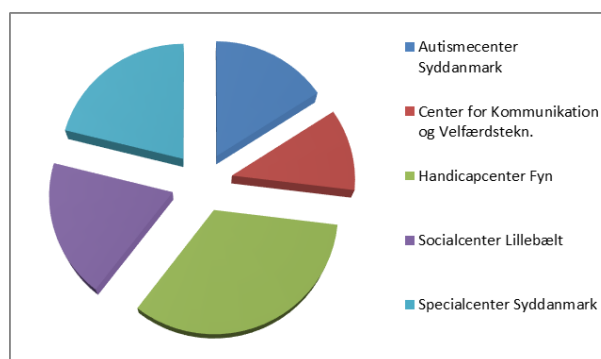
Samarbejde med kommunerne

Både kommuner, regioner og private driver specialiserede tilbud på det sociale område og inden for specialundervisning. Myndighedsansvaret, herunder visitation og finansiering, ligger entydigt hos kommunerne.

For at sikre det rette udbud af pladser udarbejder kommunerne i Syddanmark og regionen en fælles to-årig rammeaftale. Rammeaftalen for 2021-2022 er indgået i efteråret 2020.

Hvad er pengene brugt til?

De samlede omkostninger er på 801,6 mio. kr. brutto og dermed godt 35 mio. kr. højere end i 2020, bl.a. som følge af indskrivning af nye borgere med større og mere komplekse støttebehov end tidligere.

Hvor kommer pengene fra?

Nettodriftsomkostninger vedr. det enkelte center finansieres via takstbetaling fra kommunerne. Herudover er Center for Høretab under Center for Kommunikation og Velfærdsteknologi og Egely under Socialcenter Lillebælt i henhold til lovgivningen delvist objektivt finansieret af kommunerne. For CKV Odense under Center for Kommunikation og Velfærdsteknologi er der aftalt en abonnementsfinansiering med kommunerne.

Social og Specialundervisning

Økonomisk balance over år

Regionen har en forsyningspligt vedr. højt specialiserede sociale tilbud. Til gengæld er kommunerne ikke forpligtede til at visitere til regionens tilbud. Det kan give udfordringer for belægningen og dermed takstindtægterne.

Ved lavere belægning end budgetteret reducerer centrene i omkostningerne. Dog er det ikke altid muligt at nedbringe disse i samme takt, som takstindtægterne falder bort. Dette skyldes, at der især er tale om løn-omkostninger, hvortil der typisk er knyttet et længere opsigelsesvarsel. Flere kommuner arbejder ud fra en strategi om at blive mere selvforsynende med hensyn til højt specialiserede ydelser, hvilket indebærer en udfordring for regionen om løbende at tilpasse kapaciteten.

Det sociale område skal over tid økonomisk hvile i sig selv. 2021-resultatet indebærer følgende:

Akkumuleret resultat ultimo	-40,0 mio. kr.
Finansiering	
Dispositionsret/-pligt i 2022	-37,7 mio. kr.
Takstregulering i 2022	0,0 mio. kr.
Takstregulering i 2023	-2,3 mio. kr.
Andre reguleringer	0,0 mio. kr.
Balance	0,0 mio. kr.

Det samlede akkumulerede resultat på -40,0 mio. kr. omfatter overskud på dels centrene på -29,2 mio. kr., dels på centrale konti på -10,8 mio. kr.

For at kunne tilrettelægge den løbende drift hensigtsmæssigt har centrene i 2021 disponeret over over-/underskud fra 2020. Tilsvarende må de i 2022 anvende over-/underskud fra 2021. 2020-resultatet medfører ikke takstreguleringer i 2022, hvorimod 2021-resultatet indebærer midlertidige takstnedsættelser i 2023 på i alt 2,3 mio. kr. på Autismecenter Syddanmark og Center for Kommunikation og Velfærdsteknologi.

Ud over direkte omkostninger vedr. det enkelte center, herunder afskrivning, forrentning og hensættelser, dækker takstbetalingen desuden 0,5 pct. til udviklingsaktiviteter samt 4,40 pct. til overhead. Overhead dækker dels den centrale administration af socialområdet, dels det sociale områdes andel af omkostninger til fælles formål og administration for regionen.

I taksterne, som kommunerne betaler for at benytte regionens tilbud, indgår som nævnt også afskrivning og forrentning. Investeringer påvirker dermed ikke regionens langsigtede økonomi.

Økonomistyringen foregår ved hjælp af et økonomiopfølgningssystem NemØkonomi. Centrene anvender systemet til kvartalsvist at danne deres forventning til årets resultat, og på baggrund heraf foretager centercheferne kvartalsvise økonomirapporteringer i systemet. Derudover bruger centrene NemØkonomi til månedlig økonomiopfølgning på afdelingerne.

Boligplan

Regionsrådet vedtog i 2009 et mål om, at bygningsmassen på det sociale område over en årrække bringes op på et tidssvarende niveau, så alle voksne borgere tilbydes en to-rums bolig med eget bad og toilet. En opdateret plan for alle regionens bo- og beskæftigelsestilbud blev godkendt i 2011.

Samtlige bygninger, der huser sociale tilbud, er gennemgået. For hvert tilbud beskrives evt. problemstillinger i forhold til de fysiske rammer og angives mulige løsninger for boliger såvel som fælles- og personalefaciliteter m.v. Planen er dynamisk, så der løbende optimeres på tidsplan, økonomi, projekter m.v.

I 2021 er der afsluttet to større projekter vedr. dels ombygning af Låddenhøj under Handicapcenter Fyn, dels etablering af 24 nye pladser på Børne- og Ungehusene, Udby under Specialcenter Syddanmark.

Herudover er gennemført en række mindre renoveringsprojekter, ligesom der er fulgt op på visse mangler ved tidligere gennemførte anlægsprojekter

Planlægning og projektering af ombygning af Bihuset, døgntilbud og aflastningstilbud, er i gang. Grundkøb i Odense overvejes.

Social og Specialundervisning

Anlægsprojektet vedr. regionens tilbud til voksne med spiseforstyrrelse, Pomonahuset under Socialcenter Lillebælt, er igangsat. Når byggeriet er færdigt i efteråret 2022, flyttes det nuværende tilbud fra Børkop til Udby. Samtidig udvides tilbuddet med fire pladser til voksne og fire nye pladser til unge, da der er øget efterspørgsel efter pladser til borgere med spiseforstyrrelse.

Regionen oplever øget efterspørgsel efter delvist lukkede, højt specialiserede pladser til unge i aldersgruppen 12–17 år. Socialcenter Lillebælt har igangsat arbejdet med at etablere pladser til denne målgruppe.

Der er erhvervet grund på Nymarksvej i Fredericia til et nyt autismetilbud, og arbejdet med at etablere de 21 pladser er gået i gang. Efter planen kan tilbuddet starte op marts 2024.

Tværregionalt kvalitets- og forbedringsarbejde

Region Syddanmark deltager i den fælles regionale kvalitetsmodel for det sociale område. Modellen danner ramme for kvalitetssikring- og udvikling på det sociale område, da den samler forskellige kvalitetsredskaber:

I regi af kvalitetsmodellen deltager Region Syddanmark i følgende redskaber:

- Standardprogrammet med kvalitetsstandarder
- Brugerundersøgelser og ekstern evaluering
- Resultatdokumentation på de sikrede institutioner.

Over en treårig periode skal centrene foretage hhv. intern kvalitetsovervågning, brugerundersøgelse og ekstern evaluering. Hovedformålet er realimplementering og læring med henblik på løbende at forbedre indsatsen for borgerne.

Kvalitetsstandarder

Kvalitetsmodellen bygger på en række fællesregionale standarder, der angiver retningen for kvalitetsarbejdet på centrene. Til at understøtte arbejdet hermed er der udarbejdet en række retningslinjer med anvisninger på, hvordan kvalitetsarbejdet skal udføres og dokumenteres. Standarderne er udarbejdet, så der sikres en sammenhæng til Socialtilsynets kvalitetsmodel og målepunkterne ved det risikobaserede tilsyn fra Styrelsen for Patientsikkerhed. Standarderne gælder derfor for alle målgrupper på det regionale, sociale område.

Region Syddanmark deltager i ni ydelsesspecifikke standarder, nemlig

- Kommunikation
- Indflydelse på eget liv
- Individuelle planer
- Medicinhåndtering
- Magtanvendelse
- Utilsigtede hændelser
- Faglige tilgange, metoder og resultater
- Fysisk og mental sundhed og trivsel
- Forebyggelse af overgreb.

Derudover deltager regionen i to organisatoriske standarder:

- Kompetenceudvikling
- Arbejdsmiljø

Tværregionalt forbedringsarbejde

I 2020 udvidede regionerne det tværregionale samarbejde til også at omfatte mere systematisk forbedringsarbejde i relation til kvalitetsstandarderne. I 2021 er der påbegyndt en forbedringsindsats om kvalitetsstandarderne for Kommunikation for at fremme og sikre borgernes mulighed for at kommunikere med omverdenen, og at medarbejderne forstår borgernes udtryksmåder. Konkret er påbegyndt fire forbedringsprojekter, som fortsætter arbejdet ind i 2022.

Brugerundersøgelser og ekstern evaluering

Region Syddanmark deltager i de undersøgelser af brugeroplevelset kvalitet, som finder sted tværregionalt i regi af kvalitetsmodellen. Det drejer sig om brugerundersøgelser, som indhenter viden om borgernes oplevelse af kvaliteten på de sociale tilbud i relation til udvalgte standarder i kvalitetsmodellen. Derudover omfatter det ekstern evaluering, som undersøger og skaber læring på tilbudsniveau omkring arbejdet med

Social og Specialundervisning

realimplementering af kvalitetsstandarderne. Metoden til ekstern evaluering har været under revidering i 2020-2021. Det nye koncept er klar til afprøvning i 2022.

Brugerundersøgelserne kræver fysisk tilstedeværelse af brugerundersøgere på tilbuddene. Grundet COVID-19 er de brugerundersøgelser, der skulle have fundet sted i 2020-2021, derfor udskudt til 2022.

Den Syddanske Forbedringsmodel på Socialområdet

Implementeringen af Den Syddanske Forbedringsmodel på socialområdet blev påbegyndt i 2017, og siden er der afviklet større og mindre forbedringsaktiviteter.

Indtil nu er der afviklet 19 forbedringsworkshops samt mange mindre forbedringsaktiviteter med positive resultater, der skaber mere værdi for borgerne på det sociale område. Arbejdet med Den Syddanske Forbedringsmodel er samtidigt vejen til at skabe en forbedringskultur i organisationen. Alle ledere har gennemført et uddannelsesforløb i forbedringsledelse, ligesom 13 nøglepersoner og konsulenter har gennemført et kursus i forbedringsværktøjer. Der er løbende fokus på at videreudvikle både uddannelsesforløb og metoder med inddragelse af nyeste viden på området.

Udvalgte strategiske fokusområder

Som del af det strategiske grundlag har socialområdet haft fem udvalgte fokusområder i perioden 2018-2021:

- Vækst i faglighed
- Ét socialområde
- Lighed i sundhed
- Skabe en forbedringskultur
- Tværsektorielt samarbejde.

I slutningen af 2021 har socialledelsen besluttet at igangsætte en proces, hvor der skal identificeres kerneværdier med baggrund i en større undersøgelse af borgernes oplevelser med kvalitet og værdi. Processen er igangsat i december 2021, og målet er, at der i juni 2022 er fundet et mindre antal kerneværdier for borgeroplevet kvalitet på det specialiserede socialområde. Baggrunden for at kunne udvælge kerneværdierne er en stor dataindsamling, hvor borgere, medarbejdere, pårørende, ledere, frivillige, interessenter og samarbejdspartnere giver inputs. Kerneværdierne skal være et grundlag for at kvalificere fremadrettede strategiske fokusområder og prioriteringer på socialområdet.

Salg af viden

Medarbejderne på regionens sociale centre har stor erfaring med og viden om specialiserede ydelser til handicappede og andre målgrupper. Der er derfor indgået aftale om salg af specialistviden til Videns- og Specialrådgivningsenheden (VISO) under Socialstyrelsen.

Salg af VISO-ydelser på voksenområdet har været i udbud i efteråret 2021. I februar 2022 er givet tilsagn og afslag på VISO-kontrakter for perioden maj 2022 til og med april 2027. Socialområdet afgav tilbud inden for seks målgruppeområder og har på fire områder fået tilsagn om tildeling af kontrakt. Det drejer sig om området for kommunikation og/eller bevægelseshandicap, autismspektrumforstyrrelse, opmærksomhedsforstyrrelse samt udviklingshæmning. På de tre førstnævnte er socialområdet også i dag VISO-leverandør på voksenområdet, og det fortsatte samarbejde er derfor en anerkendelse af det høje faglige niveau og specialisering. På området for udviklingshæmning er socialområdet ny leverandør.

Tilsyn

Tilsynet med driften og kvaliteten af indholdet i regionens sociale tilbud varetages af Socialtilsyn Syd. Hvad angår den sundhedsmæssige behandling, der finder sted på botilbuddene, varetages tilsynet af Styrelsen for Patientsikkerhed.

Tilsynet med regionens landsdelsdækkende undervisningstilbud, Center for Høretab, varetages af Styrelsen for Kvalitet og Undervisning under Undervisningsministeriet, mens stedlige kommuner fører tilsyn med regionens øvrige undervisningstilbud for børn og unge.

Social og Specialundervisning

Regnskab 2021

Mio. kr.	Regnskab 2021		Regnskab 2020	
	Omkostninger	Indtægter	Omkostninger	Indtægter
Autismecenter Syddanmark	126,3	-128,8	124,3	-125,4
Center for Kommunikation og Velfærdsteknologi	88,7	-90,0	94,3	-95,2
Handicapcenter Fyn	266,6	-269,1	252,1	-256,6
Socialcenter Lillebælt	148,0	-149,2	131,6	-134,7
Specialcenter Syddanmark	168,1	-169,2	161,1	-164,8
Forskydninger på centrale konti	3,9	-5,8	0,7	-4,6
I alt	801,6	-812,1	764,2	-781,2
Driftsresultat (netto)		-10,5		-17,0

Negativt fortegn = indtægter / positivt driftsresultat.

Årets positive driftsresultat afspejler bl.a. den generelt høje belægning på døgntilbuddene for voksne samt stram økonomistyring og ekstraordinær tilbageholdenhed på centrene, bl.a. i lyset af usikkerhed vedr. ferieafholdelse.

Aktivitet – Normeret og realiseret belægning 2021

Socialområdet	Normerede pladser Alle grupper	Børn (døgn og skole)		Voksne (døgn og dag)		I alt	
		Budget	Realis.	Budget	Realis.	Budget	Realis.
Autismecenter Syddanmark	127	96,0%	74,6%	98,0%	94,2%	97,5%	89,6%
Center for Kommunikation og Velfærdsteknologi	56	93,5%	86,1%	-	-	93,5%	86,1%
Handicapcenter Fyn	243	95,8%	94,3%	98,0%	97,3%	97,8%	97,0%
Socialcenter Lillebælt	111	91,5%	104,4%	98,0%	95,9%	96,4%	98,0%
Specialcenter Syddanmark	144	96,7%	85,1%	98,0%	102,1%	97,7%	98,2%
I alt	681	94,6%	87,9%	98,0%	97,5%	97,1%	95,1%

For de fleste tilbud budgetteres med en belægning på 98 pct. for at tage højde for kortere perioder med tomgang i forbindelse med ud-/indskrivning af borgere. På enkelte tilbud budgetteres med en belægning på 90 pct. eller lavere, hvorfor den gennemsnitlige, budgetterede belægningsprocent varierer fra center til center.

I 2021 har belægningen generelt været høj på døgnpladserne på voksenområdet, mens den er lavere end budgetteret på dagtilbud for voksne samt døgn- og skoletilbud til børn og unge.

Den samlede, realiserede belægning i 2021 er på 95,1 pct., hvilket er ca. 2 pct. lavere end budgetteret.

Personaleforbrug og sygefravær

I 2021 har det samlede personaleforbrug været på 1.304 årsværk, hvilket er 30 flere end i 2020. Stigningen skyldes primært, at der indskrives borgere med større støttebehov end tidligere.

Sygefraværet har i 2021 været 7,8 pct. og er dermed over måltallet på 6,5 pct. for det sociale område. Der arbejdes fortsat med at nedbringe sygefraværet.

Regional Udvikling

Aktivitet

Området omfatter den regionale udviklingsstrategi og opgaver inden for bl.a. uddannelse og kultur. Hertil kommer tilskud til den regionale, kollektive trafik samt kortlægning og oprydning af forurenede grunde og planlægning, tilladelser og tilsyn på råstofområdet.

Målt i kr. svarer aktiviteterne til det budgetterede.

Budget- og aftaleoverholdelse

Aftaleoverholdelse

De årlige aftaler med regeringen om regionernes økonomi indeholder et loft for de samlede driftsudgifter på området. Loftet opgøres udgiftsbaseret og ekskl. renter.

Opr. udgiftsloft, ekskl. renter	466,0 mio. kr.
- lov- og cirkulæreprgram (DUT)	1,0 mio. kr.
- revideret pris- og lønskøn	4,3 mio. kr.
- oprensning af generationsforureninger (netto)	0 mio. kr.
Ajourført udgiftsloft	471,3 mio. kr.
Resultat, udgiftsbaseret, ekskl. renter	470,9 mio. kr.

Resultatet svarer til regionens andel af det aftalte udgiftsloft. For regionerne under ét ligger resultatet for 2021 marginalt under det aftalte niveau.

Region Syddanmark modtager tilskud fra staten til oprensning af generationsforureninger. Tilskuddet og modsvarende udgifter – netto 0 kr. – indgår i driftsresultatet uden at påvirke årets udgiftsloft.

Inden for årets udgiftsloft har der været et midlertidigt råderum som følge af tidsforskydninger, tilbageløb i forhold til meddelte tilsagn om tilskud m.v. Jf. aftalen om budget 2022 er i 2021 derfor udbetalt i alt 5,0 mio. kr. til de to trafikskaber til gradvis omstilling til CO₂-neutrale drivmidler (HVO-diesel) i eksisterende materiel frem mod kommende, langsigtede CO₂-frie udbud vedr. den kollektive bustrafik.

COVID-19

Pandemien og deraf følgende restriktioner, fx i form af nedlukning i perioder af uddannelsesinstitutioner, øget hjemmearbejde m.v. har betydet markant færre passagerer og dermed faldende passagerindtægter. Med aftalen fra oktober 2020 kompenserer staten også i 2021 de regionale trafikskaber for netto-merudgifter som følge af COVID-19, ikke mindst på grund af fald i passagerindtægterne. Kompensationen udbetales direkte til trafikskaberne.

Budgetloven

Regional Udvikling har fra starten været omfattet af et balancekrav, så der ikke kan anvendes flere midler, end der modtages i bloktilskud fra staten og udviklingsbidrag fra kommunerne.

Med budgetloven er overholdelse af udgiftsloftet underlagt et ét-årigt perspektiv. I lyset heraf blev i 2012 udarbejdet regler for håndtering af tilsagn til 3. part, fx inden for Uddannelse og Kultur.

Driftsresultat

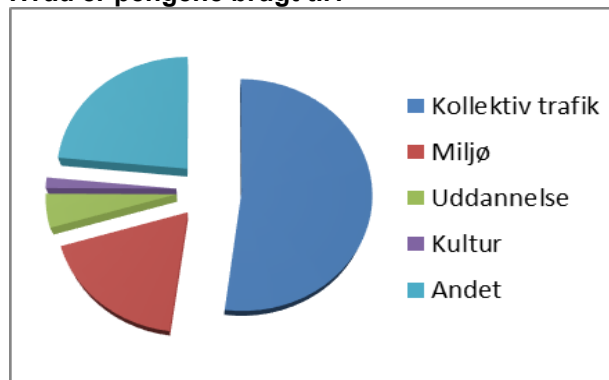
De samlede omkostninger i 2021 er på 473,1 mio. kr., inkl. andel af omkostninger til Fælles formål og administration samt renter. Da resultatet opgøres omkostningsbaseret, indgår heri også beregnede omkostninger til fx afskrivninger og feriepenge m.v.

Finansieringen i form af bloktilskud fra staten og udviklingsbidrag på kommunerne er på 471,3 mio. kr.

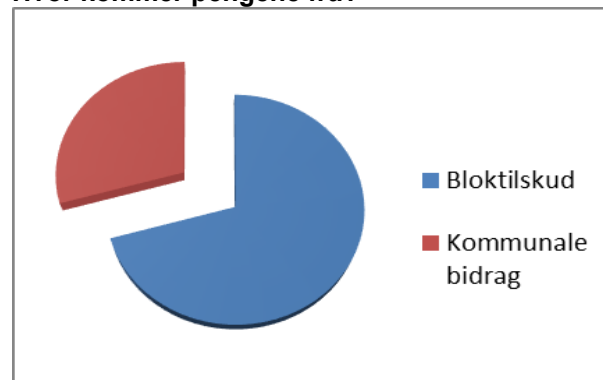
Årets resultat skal vurderes i sammenhæng med tidligere år resultater, da der for området over tid skal være økonomisk balance.

Regional Udvikling

Hvad er pengene brugt til?

Hvor kommer pengene fra?

"Andet" omfatter udgifter til udviklingsstrategien, internationalt samarbejde m.v. samt administration vedr. regionale udviklingsopgaver og området andel vedr. fælles formål og administration (hkt. 4).

Fremtidens Syddanmark – regional udviklingsstrategi 2020-2023

Regionsrådet godkendte i maj 2020 en ny regional udviklingsstrategi – *Fremtidens Syddanmark*.

Strategien blev til i et bredt samarbejde og dialog med parter i hele regionen. I 2019 blev således afholdt fire politiske kommunemøder og fire dialogmøder med en bred kreds af relevante aktører i forskellige dele af regionen. På den baggrund er formuleret konkrete forslag til, hvilke udfordringer Syddanmark bør adressere, og hvilken fælles retning strategien skal sætte.

Som en integreret del af udviklingsstrategien er vedtaget seks delstrategier for:

- **Grøn omstilling, klima og ressourcer** – Klimastrategien "*Grøn omstilling i Region Syddanmark*"
- **Rent vand og jord** – "*Rent vand og jord i Region Syddanmark*"
- **Kompetencer til fremtiden** – Uddannelsesstrategien "*Kompetencer til fremtiden*"
- **Sunde levevilkår** – "*Innovationsstrategi for Region Syddanmark*", inkl. delstrategi for "*Sunde levevilkår*"
- **En attraktiv og oplevelsesrig region** – Kulturstrategien "*En attraktiv og oplevelsesrig region*"
- **Mobilitet for alle** – "*Syddansk Mobilitetsstrategi*".

Desuden arbejdes målrettet med fire tværgående temaer: Viden og analyser, Udvikling i hele regionen, Dansk-tysk og internationalt samarbejder samt Digitalisering.

FN's verdensmål danner ramme om strategien

Med *Fremtidens Syddanmark* er skabt en klar kobling mellem den regionale udvikling og FN's verdensmål.

Med strategien tager regionen således ansvar for regionens udvikling og et medansvar for en global bæredygtig udvikling. De regionale mål for de seks strategispor skal hver især bidrage til, at Syddanmark bl.a. handler på sociale, økonomiske og miljømæssige udfordringer og herigennem understøtter verdensmålene. Verdensmålene er gensidigt afhængige og har indbyrdes koblinger. Som ramme for den syddanske udviklingsstrategi er verdensmålene med til at sikre sammenhæng på tværs af strategispor og indsatser.

Partnerskaber centrale

Strategien skal være med til at sikre, at den regionale udvikling går den rigtige vej under hensyn til de udfordringer og muligheder, der er i Syddanmark. Strategien udstikker således en fælles retning for, hvordan dette kan ske i Region Syddanmark i tæt samarbejde med borgere, videninstitutioner, kommuner og andre samarbejdspartnere.

Der er gode erfaringer med at arbejde med fælles udfordringer og muligheder i stærke partnerskaber på tværs af region, kommuner, virksomheder og uddannelsesinstitutioner. Derfor er samarbejde og partnerskaber også centrale i den nye strategi og i arbejdet med at sikre og udvikle Syddanmark som et attraktivt sted at arbejde, bo og leve, ligesom grøn omstilling og klimaindsatsen har fået en fremtrædende plads.

Initiativer til at implementere udviklingsstrategien

I perioden 2020-2023 er der årligt afsat 10 mio. kr. til at realisere konkrete handlinger, som understøtter den regionale udviklingsstrategi. I 2020 og 2021 er rammen anvendt til 21 forskellige initiativer, herunder

Regional Udvikling

- implementering af klimastrategien internt og eksternt, herunder DK2020, Klimafolkemøde i Middelfart og udvikling af grønne kompetencer
- Danish Life Science Cluster og samarbejdsaftale med SDU om sundhedsinnovation
- mobilitetstilbud i landområderne, flere syddanskere på cyklen og forsøg med brint som brændstof til lastbiler
- Kulturtræf 2022 og mulig medvirken i stor europæisk kultursatsning (KIC)
- medlemskab af STRING og Vadehavssamarbejdet.

:
Langt den overvejende del af ovennævnte initiativer er flerårige og stadig i gang.

Følgende initiativer blev afsluttet i 2021:

- Unges trivsel i fællesskaber. Bevilling 0,5 mio. kr.
- Medlemskab af STRING i 2021. Bevilling 0,3 mio. kr.
- Medlemskab af Vadehavssamarbejdet i 2021. Bevilling: 0,1 mio. kr.
- Energiens folkemøde i Esbjerg i 2021. Bevilling 0,25 mio. kr.

Opfølgning på udviklingsstrategien

Status og udviklingen inden for de seks strategispor følges i en samlet årlig publikation, første gang forelagt regionsrådet i marts 2021.

Heri beskrives nogle af de væsentligste, igangsatte initiativer inden for hvert strategispor samt den generelle udvikling i forhold til de regionale mål, illustreret ved indikatorer og nøgletal. Desuden beskrives indsatser inden for de fire tværgående temaer, der går på tværs af strategispor, samt hvordan FN's verdensmål indtænkes i de regionale indsatser.

Overordnet viser opfølgningen god fremdrift i udmøntningen inden for alle strategispor.

KONTUR

Den årlige publikationen KONTUR indeholder nøgletal for de 22 syddanske kommuner og for regionen som helhed og bidrager til at give et billede af udviklingen inden for udvalgte temaer som sundhed, uddannelse, beskæftigelse og klima.

Fremme af offentlig-privat innovation

Også i 2021 er regionale udviklingsmidler anvendt til at understøtte offentlig-privat innovation gennem medfinansiering af aktiviteter, som gennemføres af **Syddansk Sundhedsinnovation**. Samarbejdet mellem regionens driftsenheder og virksomheder understøttes af Syddansk Sundhedsinnovation, bl.a. i form af formidling af udviklingsbehov i klinikken, konkrete test- og afprøvningsforløb, koordinering af faglige netværk med fokus på vidensdeling, vejvisning for virksomheder til relevante kliniske samarbejdspartnere m.v.

I samarbejde med Institut for Idræt og Biomekanik, SDU, og Designskolen i Kolding er gennemført projekt 'Sundhed, kultur og natur', som bl.a. har ført til udviklingen af et værktøj – *Fællesskaber i Fokus* (fif), som skal bidrage til at øge mental og fysisk trivsel gennem fællesskaber. Regionsrådet bevilgede i 2019 3 mio. kr. til projektet og yderligere 500.000 kr. til en særlig indsats for unge og mental trivsel i samarbejde med ungdomsuddannelsesinstitutionerne. Resultaterne udbredes nu gennem partnerskabet ABC for Mental Sundhed i et uddannelsespuljeprojekt og der er dialog med andre aktører, fx DGI om videre udbredelse.

Til udarbejdelse af Rammepapir for fremme af lighed i sundhedsvæsenet er udarbejdet analyser, som underbygger viden om geografisk forskel og ulighed i sundhed. Derudover er der i regi af Sundhedens Geografi færdiggjort en analyse af sammenhænge mellem igangværende uddannelse, beskæftigelsesgrad og mental trivsel blandt regionens unge mellem 16 og 24 år. Der er ligeledes udarbejdet projektbeskrivelse og materiale til et nyt analyseprojekt om borgernes digitale sundhedskompetencer.

Regionen har indgået en strategisk aftale med den nye, landsdækkende sundhedsklynge, *Danish Life Science Cluster*. Aftalen indebærer, at Region Syddanmark medfinansierer klyngen med 3 mio. kr. om året i 2021-2023. Midlerne skal sikre, at klyngens tilbud og aktiviteter er værdiskabende for hele det syddanske sundhedsvæsen, at aktiviteterne i klyngens syddanske filial understøttes, og at der bygges på de syddanske satsninger inden for velfærdsteknologi, kunstig intelligens, drone- og robotteknologi, samt at den syddanske videnfestival WHINN videreføres. Klynges finansieres også med midler fra Uddannelses- og Forskningsministeriet, Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse og fra de øvrige regioner.

Regional Udvikling

Healthcare DENMARK markedsfører danske styrker og løsninger inden for life science og velfærdsteknologi. Regionen understøtter det nationale besøgscenter i Odense, *Nation of Health*, som er et internationalt udstillingsvindue for innovationsmiljøet inden for sundheds- og velfærdsteknologi i Syddanmark og hele Danmark. Det fysiske besøgscenter er suppleret med et digitalt besøgscenter. Herudover har regionen deltaget i udarbejdelsen af en ny, fælles strategi og en ny struktur for det fremadrettede samarbejde i Healthcare DENMARK, som er implementeret i 2021.

Dansk-tysk samarbejde og internationale forbindelser

I 2020 blev gennemført et serviceeftersyn af Region Syddanmarks internationale samarbejde med henblik på, at dette arbejde afspejler og understøtter den nye regionale udviklingsstrategi "*Fremtidens Syddanmark*".

Dansk-tyske samarbejder

På grundlag heraf er i august 2021 indgået en fornyet partnerskabsaftale med delstaten Slesvig-Holsten. Aftalen er tilpasset den regionale opgaveportefølje efter erhvervsfremmereformen i 2018 og regionens prioriteringer i "*Fremtidens Syddanmark*".

En væsentlig finansieringskilde for grænseoverskridende dansk-tysk samarbejde i årene 2014-2020 har været Interreg 5A Deutschland-Danmark. I perioden 2021-2027 efterfølges dette af Interreg 6A. Regionen er programpartner sammen med Region Sjælland og ni kredse og byer i Slesvig-Holsten. Det programforberedende arbejde er afsluttet i løbet af 2021, og et konkret programforslag er sendt til EU-Kommissionen til godkendelse. Programpartnerne har aftalt, at de i 2014-2020 kendte organer fortsættes, herunder Interreg-sekretariatet i Kruså. Der ventes et EU-tilskud over den syvårige periode frem mod 2027 på ca. 700 mio. kr. Regionsrådet har i september 2021 vedtaget at medfinansiere programmet med ni årlige rater á 1,55 mio. kr. i årene 2022-2030.

I forhold til det nære, grænseoverskridende samarbejde i Region Sønderjylland-Schleswig er i 2021 gennemført en evaluering af samarbejdet med henblik på at indgå en fornyet aftale. Dette arbejde ventes afsluttet i første halvår 2022.

Repræsentanter fra en række centrale partnere har taget initiativ til at etablere en grænseoverskridende udviklingsalliance. Initiativet er en central del af fælleserklæringen mellem Region Syddanmark og delstatsregeringen i Slesvig-Holsten. Arbejdet er tidligere foregået under arbejdstitlen Digital Valley. Alliancen skal sikre, at grænseregionen er en grøn og bæredygtig foregangsregion, der samlet står stærkere i den nationale og globale konkurrence om udviklingsmidler, talent, kvalificeret arbejdskraft mv. og bidrager til et mere sammenhængende arbejdsmarked på tværs af grænsen.

I 2021 er gennemført et forberedende arbejde. Aktuelt arbejdes videre i forhold til at styrke forankringen af udviklingsalliancen, herunder særligt i Slesvig-Holsten. I budgetaftalen for 2019 er afsat 1,5 mio. kr. til at medfinansiere regionens deltagelse i initiativet.

I forlængelse af arbejdet med FN's verdensmål i udviklingsstrategien har regionen udviklet og påtaget sig lead partnerrolle i Interreg 5A-projektet SARA. Projektet skal styrke det grænseoverskridende samarbejde om FN's verdensmål ved at dele erfaringer, gensidig læring og udveksle viden, som kan understøtte og kvalificere partnernes og netværkspartneres indarbejdelse af FN's verdensmål i strategiarbejde.

Det Syddanske EU-kontor

Sammen med de syddanske kommuner har regionsrådet i efteråret 2021 besluttet at indgå en ny resultatkontrakt med det Syddanske EU-kontor, der løber til og med 2023. "Klima og grøn omstilling" og "Sundhedsområdet" er fremhævet som to ud af tre særlige strategiske prioriteringer for kontorets arbejde.

Øvrige samarbejder

Region Syddanmarks øvrige internationale samarbejde omfatter bl.a.

- medlemskab af Nordsøkommissionen, hvis formål er at fremme samarbejdet i Nordsøregionen om emner af fælles interesse som fx transport, infrastruktur, klima og fremme af kvalificeret arbejdskraft. Regionen deltager primært i arbejdet vedr. transport, infrastruktur og klima og har bl.a. arbejdet for videreførelse af EU's TEN-T kernenet fra Trekantområdet til Hirtshals og Frederikshavn, som er trådt i kraft i 2021
- medlemskab af STRING, der er et netværk af regioner og byer mellem Hamborg og Oslo. STRING har i 2021 besluttet at øge samarbejdet om grøn omstilling og infrastruktur i forlængelse af et samarbejdsprojekt med OECD om udvikling af STRING-geografien som en 'Green Hub'. Regionen

Regional Udvikling

deltager derudover i en ansøgning om etablering af en brintkorridor i STRING's geografi sammen med en række offentlige og private partnere

- medlemskab af Vadehavsforum, der er en organisation for lokale myndigheder, regioner, erhverv og interesseorganisationer med det formål at sikre en bæredygtig udvikling i Vadehavsområdet
- regionen er udpeget som 4-stjernet referencested for EU-initiativet Sund og Aktiv Aldring og deltager i det europæiske netværk for at synliggøre syddanske innovationsaktiviteter for andre europæiske aktører.

Uddannelse

Uddannelsespuljen er i 2021 udmøntet ad to omgange. I 1. halvår 2021 er udmøntet tilskud på 7,8 mio. kr. til fire projekter, og i 2. halvår 2021 tilskud på i alt 15,7 mio. kr. til ni projekter, der bidrager til at indfri målsætningerne i regionens uddannelsesstrategi "*Kompetencer til fremtiden*". Uddannelsesstrategien fokuserer på tre regionale mål:

- Adgang til gode uddannelsesmuligheder i hele regionen
- Kompetencer til livet, arbejdsmarkedet og et bæredygtigt samfund
- Uddannelsesmiljøer, der fremmer unges trivsel og sundhed.

Som led i arbejdet med adgang til gode uddannelsesmuligheder i hele regionen er der gennemført et pilotprojekt "*Uddannelseslandskabet i Sønderjylland*" i forsøget på at skabe en fælles referenceramme med sønderjyske uddannelsesaktører som afsæt for fremtidige indsatser på uddannelsesområdet i Sønderjylland. Projektet har bl.a. dannet baggrund for to nye erhvervsuddannelsesudbud i hhv. Haderslev og Tønder, ligesom det har afstedkommet en tættere dialog med bl.a. Haderslev Kommune (muligheder for campus-samarbejder).

I forhold til samme mål er der efter indstilling fra regionsrådet for fjerde år i træk pålagt et kapacitetsloft på Rosborg Gymnasium i Vejle for at understøtte elevgrundlaget for de mindre gymnasier i Grindsted og Tørring. Som noget nyt er der endvidere indstillet et kapacitetsloft på Munkensdam Gymnasium i Kolding af hensyn til elevsammensætningen på Kolding Gymnasium. I juni 2021 blev der indgået en politisk aftale på Christiansborg om en ny elevfordelingsmodel på gymnasieområdet, der skal gælde fra skoleåret 2023/2024, og som giver et større ansvar til regionerne.

Region Syddanmark har gennem en årrække haft fokus på at styrke de unges tyskkompetencer. I foråret 2021 er uddannelsespuljeprojektet "Uddannelse og Bildung" afsluttet med pæne resultater, og med afsæt i dette er igangsat et nyt og større uddannelsesprojekt "Tysk i et karriereperspektiv", der som noget nyt også arbejder med sprogcertificering.

Kultur

I 1. halvår 2021 er udmøntet tilskud på 1,5 mio. kr. til otte projekter, der bidrager til kulturstrategiens mål om at videreudvikle og anvende de syddanske styrker inden for kultur, natur og kreativitet.

Desuden er udmøntet tilskud på ca. 4,7 mio. kr. til femten projekter inden for den tematiserede kulturpulje "*Kultur, kreativitet og mental trivsel*". Projekterne bidrager til at styrke syddanskernes trivsel og aktive liv gennem kulturoplevelser, der medvirker til at imødegå og forebygge mental mistrivsel gennem innovative og brobyggende kulturprojekter.

I 2. halvår er der udmøntet tilskud på ca. 2,5 mio. kr. til otte projekter, der har ansøgt den ordinære kulturpulje.

2020 skulle have været året for fejring af Genforeningen 2020. På grund af COVID-19 er hovedparten af de genforeningsprojekter, som er støttet af kulturpuljen, dog udsat og gennemført i 2021.

Mobilitet

FynBus og Sydtrafik står for den offentlige, kollektive trafik i Syddanmark. De to trafikselskaber udarbejder hvert fjerde år trafikplaner, senest i 2018, som omsættes i rutenet og køreplaner. Det regionale rutenet er udformet efter de regionale principper for bustrafik, og det kommunale rutenet udformes i samspil hermed.

Regionsrådet vedtog i 2020 justerede principper for den regionale bustrafik og dermed rammerne for det regionale rutenet. De reviderede principper lagde ikke op til ændringer i det hidtidige regionale busnet, men tilstræber større klarhed i opgavefordelingen mellem region, trafikselskab og kommuner vedr. den kollektive trafikbetjening. Trafikselskaberne står for den praktiske implementering af regionens principper, og det er deres ansvar, at den regionale busbetjening lever op til principperne.

Regional Udvikling

Fordeling af tilskud til de to trafiksselskaber sker ud fra en model, der fastsætter fordelingen efter objektive kriterier med udgangspunkt i bl.a. tal fra Danmarks Statistik. Fordelingen genberegnes årligt. Der er således tæt på budgetforudsigelighed i forhold til de enkelte budgetår.

Evt. mer-/mindreforbrug vedr. de regionale ruter udlignes i trafiksselskaberne over de efterfølgende år inden for rammerne af regionens tilskud. Dette bidrager til stor budgetsikkerhed og driftsstabilitet for såvel trafiksselskaber som region.

De to trafiksselskaber i Syddanmark har indledt et tæt samarbejde administrativt og mellem bestyrelserne, og der er udarbejdet et fælles visionsgrundlag. Det er fortsat regionens målsætning, at der arbejdes for en egentlig fusion af selskaberne.

Region Syddanmark indgik i 2020 en klimasamarbejdsaftale med regeringen. Aftalen skal være med til at understøtte og accelerere den grønne omstilling af drivmidler i den regionale bustrafik samt skabe et generelt fokus på at flytte flere trafikanter til grønnere og mere bæredygtige transportformer. I aftalen forpligter regionen sig til, at alle nye udbud af busser på regionale ruter fra 2021 skal være CO₂-neutrale eller nulemissionsbusser. Da en attraktiv kollektiv trafik i sig selv er afgørende for den grønne omstilling, er målet med aftalen, at den grønne omstilling ikke må påvirke serviceniveauet i den kollektive trafik. Forudsætningen for regionens målsætninger er derfor, at den økonomiske ramme er til stede, og at det er teknisk muligt.

I 2021 er som nævnt udbetalt i alt 5,0 mio. kr. til de to trafiksselskaber til gradvis omstilling til CO₂-neutrale drivmidler (HVO-diesel) i eksisterende materiel frem mod kommende, langsigtede CO₂-frie udbud vedr. den kollektive bustrafik.

Som led i implementering af udviklingsstrategien er i 2021 som nævnt godkendt to mobilitetsudviklingsprojekter for i alt 3,0 mio. kr., herunder et cykelfremmeinitiativ, der skal få flere syddanskere på cyklen, og et initiativ med fokus på nye mobilitetsformer i regionens landområder.

Klima og grøn omstilling

På klimaområdet er der igangsat en lang række initiativer, der skal bidrage til, at regionen når målene i klima-strategien "*Grøn omstilling i Region Syddanmark*".

Et fyrtårn i den forbindelse er "*Partnerskabet DK2020 - klimaplaner for hele Danmark*", hvor alle fem regioner, Realdania, Concito og kommune-kontaktrådene/KL arbejder sammen om kommunale klimaplaner, der lever op til Paris-aftalens målsætning om CO₂-reduktion. Den regionale indsats dækker primært analyser, viden, rådgivning og sekretariatsopgaver inden for såvel reduktion af klimagasser som klimatilpasning.

I september 2021 er afholdt Klimafolkemøde med temaet "Klimahandling sammen", hvor 8.000-10.000 mennesker lagde vejen forbi Middelfart. Samtidig blev afholdt klimacamp for unge og politikere med fokus på et godt liv i et klimavenligt samfund. Der er igangsat et pilotprojekt om klimavenligt forbrug og adfærd på fem ungdomsuddannelser som opfølgning på klimacampen i 2020. Pilotprojektet løber fra 2021 til foråret 2022.

Regionen har været med til at drive 'Netværk for offentligt bæredygtigt byggeri' i samarbejde med den nationale klynge for byggeri og anlæg "We Build Denmark". Netværket blev igangsat i 2020 og løber frem til maj 2022. Der er i foråret 2021 igangsat analyse af elektronikområdet i regionen for at etablere et viden-grundlag. Analysen er netop afsluttet.

Miljø og råstoffer

Grundvandsindsats

Regionen prioriterer og igangsætter hvert år nye undersøgelser og oprensninger af jordforureninger, der udgør en risiko for værdifuldt grundvand.

I 2021 har regionen prioriteret 66 videregående forureningsindsatser, dvs. store forureningsundersøgelser samt afværgeforanstaltninger. Seks af de planlagte undersøgelser igangsættes først i 2022, da fund af PFAS har nødvendiggjort en forskydning af ressourcerne.

Regionen har siden 2016 indgået i en række partnerskaber med kommuner og vandforsyninger om pesticid-forurening af grundvandet for at finde årsager og løsninger på udfordringerne for det enkelte vandværk.

Regional Udvikling

Pesticidforurening af grundvand er fortsat en stor udfordring for regionens grundvandsressource, og regionen prioriterer derfor at deltage i tætte samarbejder med kommuner og vandforsyninger. I 2021 har regionen indgået i ca. 10 partnerskabsprojekter med kommuner og vandforsyninger rundt om i Syddanmark. Vandforsyningerne og kommunerne har fokus på beskyttelse af grundvandet mod fremtidig forurening, mens regionen har særligt fokus på pesticidpunktkilder samt opsporing heraf.

Overfladevand

Regionerne har indgået en aftale med staten om at screene registrerede jordforureninger for at kortlægge, om de giver anledning til forurening af overfladevand – vandløb, søer og hav – omfattet af vandmiljøplanerne. Denne fase er gennemført, og der er nu gang i konkrete undersøgelser, der skal føre frem til at vurdere behovet for indsatser mod trusler for overfladevand fra jordforureninger. Regionerne er i 2021-2022 tilført midler til opgaven. En evt. oprensningsindsats afventer yderligere økonomiforhandling med staten.

De store jordforureninger – herunder generationsforureningerne – har stor betydning i denne forbindelse, da der i forhold til nogle af disse ikke tidligere har været en indsats, og fordi en sådan indsats typisk er relativ omkostningstung.

Generationsforureninger

I 2019 startede en række nye indsatser i forhold til generationsforureningerne i regionen. Regionens egne indsatser over for forureningerne efter Grindstedværket i Kærgård Plantage og Grindsted by er suppleret med en statslig bevilling på 50,3 mio. kr. der anvendes til undersøgelser såvel som oprensning. Derudover er på finansloven for 2021 afsat 630 mio. kr. i perioden 2021-2025 til første fase i bekæmpelsen af de 10 generationsforureninger i Danmark, herunder generationsforureningerne i Region Syddanmark. Ydermere er i relation til Himmak Strand indgået en partnerskabsaftale med Danfoss og Sønderborg Kommune om oprensning, og Danfoss har i den forbindelse afholdt betydelige udgifter og givet tilsagn om at betale 25 mio. kr. til selve oprensningen.

I Grindsted er der endvidere gennemført en registerbaseret sundhedsundersøgelse blandt borgerne.

I Kærgård Plantage pågår udbud samt fuldskalaoprensning. I Himmak Strand er oprensningen under design og udbud. I Grindsted er der fokus på undersøgelser, der leder frem til mulighed for oprensning af fanen fra fabriksgrunden samt undersøgelser af, hvorvidt fanen fra Grindsted gl. losseplads udgør en risiko for Grindsted Å/Engsøen.

PFAS

I 2021 har udbredte fund af stofgruppen PFAS i miljøet samt skærpede grænseværdier medført en væsentlig opgave for regioner, kommuner og stat. For Region Syddanmarks vedkommende har det betydet, at en række planlagte indsatser har haft en langsommere fremdrift end planlagt, og det er usikkert, hvor stor en opgave PFAS-indsatserne bliver for regionen de kommende år. Regionen prioriterer et godt samarbejde med kommuner og øvrige aktører om vidensopbygning og undersøgelser, der lige nu er blandt de væsentligste indsatsområder.

Råstoffer

Opgaverne på området omfatter kortlægning af forekomster af råstoffer, udarbejdelse af råstofplaner og efterfølgende specifikke tilladelser til råstofindvinding samt tilsyn hermed. Desuden har regionen visse tilgrænsende myndighedsopgaver.

Regionsrådet har i juni 2021 vedtaget "Råstofplan 2020" Planen danner rammerne for den fremtidige indvinding og forsyning med råstoffer i regionen og skal sikre, at der er balance mellem behovet for råstoffer og hensynet til natur, miljø og levevilkårene for befolkningen lokalt, hvor råstofferne indvindes. Planen lægger desuden spor ud for et paradigmeskifte mod en bæredygtig råstofforvaltning.

I 2021 er afgjort 13 ansøgninger om tilladelse til råstofindvinding. Der ikke givet afslag herpå. Alle 13 ansøgninger er behandlet i forhold til miljøkonsekvenser (tidl. VVM-pligt). En ansøgning har ført til, at der skal udarbejdes en miljøkonsekvensrapport (tidl. VVM-pligt).

Der er i Syddanmark i alt 176 igangværende råstofgrave, og der er i 2021 gennemført 66 tilsyn i 36 af disse.

Regional Udvikling

Regnskab 2021

Mio. kr., netto	Regnskab 2021	Budget 2021		Regnskab 2020
		Oprindeligt	Ajourført	
Kollektiv trafik	246,6	234,6	241,6	236,2
Kulturel virksomhed	7,0	8,0	7,1	7,2
Uddannelse	22,4	22,4	22,4	22,3
Miljø/jordforurening	86,7	92,9	95,9	84,2
Øvrige omkostninger m.v.	110,9	107,5	105,3	103,9
Omkostninger i alt	473,1	465,4	472,3	453,8
Bloktilskud	-332,8	-340,8	-332,8	-314,9
Kommunale udviklingsbidrag	-138,5	-138,5	-138,4	-137,3
Finansiering i alt	-471,3	-479,2	-471,2	-452,2
Driftsresultat	1,9	-13,8	1,1	1,6

Fortegn: Driftsresultatet: - = finansiering større end omkostninger.

Personaleforbrug

Det samlede personaleforbrug er på 110 årsværk.

Region Syddanmark
Damhaven 12, 7100 Vejle
Tlf. 7663 1000

» www.rsyd.dk

17401 - Grafisk Service, Region Syddanmark - 04.2022

*Forsidebilleder:
Fotos fra Colourbox
Foto fra Regional Udvikling, Vand og Jord*

